

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Husitská teologická fakulta

Filosemitismus a jeho projevy v České republice

- na příkladu organizace ICEJ

Philosemitism and its agenda in the Czech Republic

- by way of the ICEJ organization as an example

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Doc. Pavel Hošek, Th.D.

Autor:

Ráchel Polohová

Praha 2015

Poděkování:

Na prvním místě bych ráda poděkovala docentu Pavlu Hoškovi za vedení této práce. Dále pak všem, kteří mi poskytli materiály a byli nápomocni při získávání informací a podkladů pro můj výzkum; zvláště pak dr. Mojmíru Kallusovi, Mgr. Radku Hejretovi, Ing. Karlu Sedláčkovi, dr. Leo Pavlátovi, panu Yigalovi Levimu a Velvyslanectví státu Izrael v České republice - jmenovitě paní Zitě Adamové a panu Eran Shmuel Yuvanovi, zástupci vedoucího diplomatické mise. A na závěr také docentu Tomáši Novotnému, za konzultace ohledně překladů hebrejských textů.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Filosemitismus a jeho projevy v České republice - na příkladu organizace ICEJ“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. 7. 2015

Ráchel Polohová

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá filosemitismem a křesťanskými skupinami, které aktivně podporují stát Izrael. Zkoumá především aktivity, teologii a osobnosti Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ) – jak ve světě, tak i v České republice. Práce je založena na tištěných materiálech, internetových zdrojích, osobní zkušenosti i osobních rozhovorech. Popisuje a analyzuje i reakce židovské strany, jako adresáta podpory.

Annotation

This bachelor thesis deals with the phenomenon of philosemitism and the Christian groups which actively support the state of Israel. It mainly analyzes the activities, theology and personalities of the International Christian Embassy Jerusalem (ICEJ) - both worldwide and in the Czech Republic. The thesis is based on the printed materials, internet resources, personal experience and personal interviews as well. The response of the Jewish side as the recipients of the support is also being described and analyzed.

Klíčová slova

Filosemitismus, Izrael, Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ), křesťanský sionismus, Židé a křesťané

Keywords

Philosemitism, Israel, International Christian Embassy Jerusalem (ICEJ), Christian zionism, Jews and Christians

Obsah:

Obsah.....	5
Úvod.....	6
1. ICEJ – vznik a teologie.....	7
2. Hlavní oblasti činnosti ICEJ.....	15
2.1 Potěšovat Izrael.....	15
2.2 Vzdělávat církev.....	16
2.3 Oslavovat Boží věrnost.....	18
2.4 Konfrontovat antisemitismus.....	19
2.5 Další činnost.....	20
3. ICEJ v České republice.....	22
3.2 Činnost ICEJ v České republice.....	23
3.2.1. Staronová šance.....	23
3.2.2 Vzdělávací projekty.....	25
3.2.3 Mistrovství České republiky ve znalostech Bible.....	30
3.2.4 Strom života.....	32
3.2.5 Kemp v Galileji.....	33
3.2.6 Den modliteb za pokoj Jeruzalému.....	34
3.2.7 Mezinárodní projekty podporované českou pobočkou ICEJ.....	35
3.3 Časopis Slovo z Jeruzaléma.....	38
4. Pohled „druhé strany“.....	39
Závěr.....	47
Seznam použité literatury.....	48
Summary.....	58
Přílohy.....	59

Úvod

Není ambicí této práce podat detailní a souhrnnou studii nejrůznějších projevů filosemitismu a jejich motivů ze strany křesťanských společenství. Domnívám se, že daleko přínosnější v rozsahu bakalářské práce je, zaměřit se na jednu organizaci, která je svým způsobem velice reprezentativní, zmapovat její různorodou činnost, prostudovat teologii a pokusit se pochopit skutečné motivy a cíle, které si klade. Rozhodla jsem se tedy pro potřeby této práce zaměřit na organizaci, která je na tomto poli svou činností patrně nejviditelnější, a sice na mezinárodní a mezidenominační organizaci s názvem International Christian Embassy Jerusalem, známou více pod zkratkou ICEJ. Hlavním tématem v této práci bude její působnost na území České republiky, kde je pobočka organizace ICEJ zdaleka neaktivnější organizací v této oblasti.

Pro bližší porozumění činnosti organizace ICEJ a jejím motivům, považuji za nezbytné se nejprve zaměřit na teologii, o kterou svou činnost opírá. Po té rozeberu základní oblasti její činnosti, v nichž se budou promítat teologické motivy ICEJ a detailně se podívám na aktivity ICEJ v České republice. Na závěr nechám promluvit zástupce z řad židovských občanů a podívám se blíže na to, jakým způsobem je činnost ICEJ nazírána izraelskou veřejností a médii.

ICEJ i jiné obdobné křesťanské organizace bývají často podezřívány, že jejich úmysly jsou odlišné od toho, co prezentují, že nejsou zcela upřímní ve svých prohlášeních, nebo že jsou pouhou misíí mezi židy apod. Cílem této práce je pokusit se, pomocí studia oficiální teologie ICEJ, vlastní sebe prezentace této organizace, rozboru jejích aktivit a výsledků, kterých dosahují, společně s konfrontací osobních názorů židovské veřejnosti, jichž se jejich činnost bezprostředně dotýká, poznat a pochopit, zda a do jaké míry jsou tato nařčení opodstatněná a co je tedy skutečným motivem aktivit organizace ICEJ. Zároveň by se pak práce měla stát jakýmsi vzorem možných motivů filosemitských křesťanských tendencí a uceleně zmapovat činnost ICEJ v České republice jako jeden z možných druhů projevu křesťanského filosemitismu.

1. ICEJ – vznik a teologie

Název organizace ICEJ je zkratkou pro „Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém“ (International Christian Embassy Jerusalem). Je to nadnárodní a naddenominační organizace, která byla založena evangelikálními křesťany v osmdesátých letech 20. století v Jeruzalémě, za účelem zřídit ambasádu, která by podle jejich představ zastupovala v Izraeli křesťany z celého světa.¹ Založení organizace ICEJ je jejími² členy chápáno jako reakce na slova proroka Izajáše. *"Potěšte, potěšte můj lid, praví váš Bůh. Mluvte k srdci Jeruzaléma, provolejte k němu: Čas jeho služby se naplnil, odpykal si své provinění. Vždyť z Hospodinovy ruky přijal dvojnásobně za všechny své hříchy."* (Izajáš 40,1-2).³ Tyto biblické verše jsou ústředním mottem organizace ICEJ.⁴

Jako následek dobytí východního Jeruzaléma Izraelem v Šestidenní válce, byl v roce 1980 Knesetem (izraelským parlamentem) schválen tzv. "Jeruzalémský zákon", jímž byl oficiálně prohlášen "celý a sjednocený Jeruzalém hlavním městem státu Izrael". Tento zákon⁵ prohlásila rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 478 za porušení mezinárodního práva a vyzvala členské státy, aby stáhly z Jeruzaléma své diplomatické zástupce a přesunuli je do Tel Avivu. To bylo bezprostřední příčinou vzniku křesťanského velvyslanectví v Jeruzalémě.

Podle ICEJ mnozí křesťané sídlící v Jeruzalémě cítili potřebu vyjádřit Izraeli svou podporu a uznání Jeruzaléma, jako „věčného a nedělitelného“ hlavního města státu Izrael. Uspořádali oslavy svátku stánků - Sukot, z čehož se později vyvinula tradice, kterou udržuje ICEJ dodnes a každoročně pořádá v Jeruzalémě tyto oslavy. Dle svých vlastních slov vnímali zkroušení Izraele nad nastalou situací a cítili volání Hospodina po otevření křesťanské ambasády v Jeruzalémě, která by

¹ *History* [online]. © 2015 [cit. 7-2-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/history>

² Po dlouhém zvažování jsem se rozhodla užívat v souvislosti s ICEJ ženský rod, ve smyslu *organizace*.

³ Pokud není uvedeno jinak, pochází všechny uvedené biblické citace z Českého ekumenického překladu Bible. Použito je 10. vydání (8. přepracované) z roku 1995.

⁴ BUEHLER, Juergen: *Mandate* [online]. © 2015 [cit. 7-2-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/about/mandate>

⁵ *Basic Law – Jerusalem – Capital of Israel* [online]. © 2013 [cit. 19-2-2015]. Dostupné na: <http://www.mfa.gov.il/mfa/mfa-archive/1980-1989/pages/basic%20law-%20jerusalem-%20capital%20of%20israel.aspx>

zde zastupovala křesťany z celého světa.⁶ Tak vznikla v roce 1980 International Christian Embassy Jerusalem. Její pobočky postupně vznikly ve více než 70 zemích světa a je považováno za největší křesťanskou sionistickou organizaci.⁷

Je však závažnou otázkou, jaká je skutečná motivace těchto křesťanů k podpoře Izraele. Podle stanov ICEJ, jde o uposlechnutí biblického příkazu v knize proroka Izajáše, jak jsem uvedla výše. Toto pochopení pramení z doslovného výkladu Bible, které je charakteristické pro charismatická hnutí. Izajášovo proroctví však nelze vytrhávat z kontextu. Je v něm zpracována rozličná látka, pocházející z delšího časového úseku a vztahující se k různým těžkým obdobím izraelského lidu. Jsou zmiňovány například útrapy ze strany Asýrie a později pak období odvezení izraelského lidu do babylónského zajetí. Z důvodu nestejnorodosti látky je zpravidla biblická kniha Izajáš chápána jako dva (případně tři) samostatné texty. Badatelé se domnívají, že každá z těchto částí má jiného autora a pravděpodobně též vznikala v různých dobách. Od 40. kapitoly, jejíž počáteční verše si ICEJ zvolilo jako své motto, mluvíme o tzv. „Druhém Izajášovi“ či „Deuteroizajášovi“⁸. V něm je obsažena důvěra v Boží milost, víra v jeho svrchovanost a naděje návratu a obnovy Jeruzaléma. Je zde popisován i perský král Kýros, který svým ediktem povolil Židům návrat do vlasti, a který je spojován v očích tehdejších Izraelců s mesiášskými představami. V tomto světle jsou i první verše 40. kapitoly zvěstováním radosti nad koncem babylónského zajetí.⁹ Svou povahou tento text můžeme přiřadit k tzv. deuteronomistickému dílu. Takto jsou souhrnně nazývány biblické knihy, které spojuje mimo jiné podobná teologie, v níž je patrné jasné pojetí trestu za hříchy a neposlušnost Bohu a naopak odměny za věrnost, poslušnost a spolehnutí se na Hospodina a to již na tomto světě. Existuje teorie, že tyto knihy vznikaly (nebo přinejmenším probíhala jejich redakce) zhruba v 6. století v období babylónského zajetí, z potřeby izraelského lidu vysvětlit si nějakým způsobem svůj těžký osud. Je také vhodné upozornit na to, že autor knihy Izajáš je neznámý. Přestože v 8. století před občanským letopočtem

⁶ *History* [online]. © 2015 [cit.7-2-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/history>

⁷ *Kdo jsme* [online]. © 2014 [cit.7-2-2015]. Dostupné na: http://icej.cz/kdo_jsme/

⁸ Někteří badatelé je pak ve stejném duchu ještě rozlišovány od kapitoly 56. „Tritoizajáš“. (viz RENDTORFF, Rolf: *Hebrejská Bible a dějiny: úvod do starozákonní literatury*. Překlad Jiří Hoblík. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, str. 242. ISBN 80-7021-190-3)

⁹ RENDTORFF, Rolf: *Hebrejská Bible a dějiny: úvod do starozákonní literatury*. Překlad Jiří Hoblík. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, str. 246. ISBN 80-7021-190-3

pravděpodobně skutečně žil prorok tohoto jména, je dnes považován za skutečného autora nanejvýš některých zlomků tohoto textu.¹⁰ Název knihy nelze chápat jako podpis autora, ale spíše nadpis knihy, vyjadřující charakter celého textu. Překládat jej můžeme jako „Hospodin je spása“.¹¹ Je tedy otázkou, zda je vůbec možné výše citovaný biblický výrok pojmout jako příkaz pro dnešní dobu.

ICEJ se oficiálně hlásí k teologii, kterou sepsal ve svých kázáních a přednáškách Malcolm Hedding, a kterou sám Hedding označuje jako „biblický“ nebo „křesťanský“ sionismus. Malcolm Hedding působí v ICEJ od roku 1986 na různých pozicích a jeho teologické texty a kázání jsou hlavním zdrojem teologického myšlení ICEJ. Na internetových stránkách ICEJ i na stránkách české pobočky ICEJ prakticky nenajdeme jiné teologické texty a odkazy než Heddingovy.

Malcolm Hedding se narodil v roce 1952 v Jihoafrické republice v britské rodině, která se zde usadila. Jeho otec zde spravoval naleziště zlata a Hedding uvádí, že se mezi domorodci těšil otec velké oblibě a vážnosti. Svě děti prý Heddingův otec vychovával tak, že sami tehdejší místní politiku apartheidu nemohli v žádném případě akceptovat.¹² Malcolm Hedding získal bakalářský titul z teologie a po skončení studií nastoupil službu jako duchovní křesťanské církve „Assemblies of God“.¹³ ¹⁴ Během svého studia teologie hlouběji pochopil

¹⁰ Ibidem, str. 253-254

¹¹ *Bible, Český ekumenický překlad* 10. vydání (8. přepracované), str. 625

¹² GILBERT, Lela: *Profile rev. Malcolm Hedding, ICEJ Executive Director* [online]. © 2015 [cit. 23-4-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/events/profile-rev-malcolm-hedding-icej-executive-director>

¹³ *Rev Malcolm Hedding* [online]. © 2015 [cit. 23-4-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/rev-malcolm-hedding>

¹⁴ Assemblies of God, založena na poč. 20. století v USA, je jednou z největších pentekostálních církví na světě. Podle vlastních statistik uvádí 67 milionů členů po celém světě. (*The assemblies of God* [online]. 19 Nov 2009 - 4:41 PM CST [cit. 23-4-2015]. Dostupné na: <http://ag.org/top/Press/organization.cfm>) Důležité body jejich věrouky nejsou odlišné od jiných pentekostálních či letničních církví. Patří mezi ně důraz na prožitek osobní spásy, křest ponořením, který se provádí až v dospělém věku na základě osobního rozhodnutí každého člověka, křest Duchem Svatým, jehož potvrzením je tzv. glosolálie a obdržení duchovních darů. Dalším podstatným bodem, je víra v předmileniální druhý příchod Ježíše Krista, spojená s očekáváním vytržení svatých a příchodem tzv. tisíciletého království, které přinese spásu celého národa Izraele a ustanovení univerzálního míru. (*Our 16 fundamental truths* [online]. 01 Mar 2010 - 12:31 PM CST

pokřivenost systému apartheidu a později sám z pozice duchovního vystupoval veřejně proti této politice. Hedding chápe apartheid jako pokřivený teologický systém, založený na myšlence, že se mají věřící držet dál od „pohanů“ – v tomto kontextu je za pohany považováno domorodé obyvatelstvo černé pleti.¹⁵ Postupně se Hedding začal zajímat o Izrael, a také o problematiku tzv. substituční teologie. Tato teologie pracuje s myšlenkou, že původní Bohem vyvolený lid Hospodin zavrhl a křesťanská církev by měla v jeho plánech Izrael nahradit. Později pak Hedding tuto teorii začal srovnávat se systémem apartheidu.

V 80. letech byl Hedding za své aktivity namířené proti apartheidu pronásledován vládou a proto se nakonec rozhodl odejít z Jihoafrické republiky do Jeruzaléma, kam ho v tu dobu pozval Jim Cantelon, který v Jeruzalémě zakládal novou církev, dnes známou pod jménem King of Kings Community.¹⁶ V Jeruzalémě Hedding začal také pracovat pro ICEJ. Když v roce 1989 režim apartheidu začal slábnout, Heddingovi se rozhodli vrátit zpět do Jihoafrické republiky. V následujících letech Malcolm Hedding sloužil jako pastor v Durbanu v Jihoafrické republice, zakládal nové sbory a zároveň nadále spolupracoval s ICEJ a začal kázat po celém světě o sionismu a křesťanském sionismu. Roku 2000 ho ICEJ pozvala znovu do Jeruzaléma, jako výkonného ředitele celé

[cit. 1-5-2015]. Dostupné na:

http://ag.org/top/Beliefs/Statement_of_Fundamental_Truths/sft_full.cfm)

¹⁵ GILBERT, Lela: *Profile rev. Malcolm Hedding, ICEJ Executive Director* [online]. © 2015 [cit. 23-4-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/events/profile-rev-malcolm-hedding-icej-executive-director>

¹⁶ Počátky King of Kings Community sahají do roku 1983, kdy se manželé Jim a Kathy Cantelon a Wayne a Ann Hilsden přestěhovali z USA do Izraele, aby zde založili novou církev, podle svých vlastních slov proto, aby „žehnali Izraeli, jak nejlépe mohou.“ Během 80. let prošla kongregace jistými změnami, mimo jiné za účelem více se přiblížit mesiánským židovským komunitám v Izraeli a spolupracovat s nimi. (*Our history* [online]. © 1996-2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: <http://www.kkcj.org/about/our-history>) Ve svých stanovách dnes KKC proklamuje například modlit se za Izrael a jeho duchovní i fyzický návrat na Sion, důraz na křest Duchem Svatým spojený s duchovním obdarováním a především prohlášení, že Ježíš je jediným spasitelem pro Izrael i pro celé lidstvo a poslání ukázat jeho pravou tvář Izraeli. Jako přesvědčivost a opravdovost svého tvrzení předkládají právě fakt, že na tomto díle pracují společně jak křesťané s nežidovskými kořeny, tak mesiánští židé. (*Vision and core values* [online]. © 1996-2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: <http://www.kkcj.org/about/vision-and-core-values>)

organizace.¹⁷ V této funkci působil až do roku 2011 a dodnes je členem správní rady a oficiálním mluvčím ICEJ.

Zkušenost s apartheidem Heddinga evidentně velice zasáhla a je patrná i na celém jeho postoji k Izraeli. Například při posuzování substituční teologie pro nás trochu neprůhledným a nepochopitelným způsobem, aplikuje nesmyslnost apartheidu na povýšenost křesťanů nad Židy a Izraelem. Tento pocit nadřazenosti je to, co spojuje bílé, především holandské, křesťany podle Heddinga, ve vztahu k domorodému obyvatelstvu, s pocitem nadřazenosti nového lidu (křesťanů) nad Židy. Především se pak Hedding zásadně staví proti výrokům, které srovnávají apartheid s přístupem Izraelců k Palestincům. Doslova říká: „*Nazývat Izrael státem apartheidu je absolutní nesmysl. Mohou se vyskytnout struktury, které vypadají jako apartheid, ale nejsou. Ochranný plot nemá nic společného s apartheidem, ale vše společné s izraelskou sebeobranou. Žádný takový plot nebyl až do druhé intifády, kdy byli lidé vražděni na silnicích. A tato země nepokořuje svoji minoritu ve smyslu apartheidu. Jsou to dvě úplně rozdílné věci. Izrael se nesnaží ovládnout arabskou menšinu nebo ji dehumanizovat. Snaží se prosadit různými způsoby nezávislost a zároveň chránit své vlastní občany před programem destrukce. V žádném případě to není systém apartheidu.*“¹⁸

Jediné, v čem Hedding připouští srovnání s apartheidem v oblasti blízkého východu, je to, co nazývá „islámskou verzí substituční teologie“, tedy snaha radikálního islámu, navrátit Svatou Zemi k Dar-al-Islam a zničit stát Izrael.

Pro Heddingovu teologii je mimo tvrdého odsuzování substituční teologie typické otevřené přiznání, že jedinou cestou pro každého člověka, bez ohledu na to, zda je žid, či není, je přijetí evangelia.¹⁹ Dokonce je možné najít i otevřené přiznání k misijní aktivitě. Hedding chápe misii a šíření evangelia jako nedílnou součást svého povolání. Jako povinnost pro každého křesťana. V textu

¹⁷ Malcolm Hedding je v pořadí druhým výkonným ředitelem ICEJ. Před ním tuto funkci zastával od roku 1980 Johann Luckhoff, jeden z členů zakládajícího týmu. Od roku 2011 je výkonným ředitelem ICEJ Juergen Buehler. (*New generation of leadership appointed at the icej* [online]. 27 May 2011 (All day) [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/news/press-statements/new-generation-leadership-appointed-icej>)

¹⁸ GILBERT, Lela: *Profile rev. Malcolm Hedding, ICEJ Executive Director* [online]. © 2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/events/profile-rev-malcolm-hedding-icej-executive-director>

¹⁹ HEDDING, Malcolm: *Israel – Land and People* [online]. © 2011 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: <http://www.malcolmhedding.com/resources/teachings/66-landandpeople.html>

„Ježíšovské dilema“²⁰ k tomu uvádí: „Židovský svět si musí uvědomit, že výzva k poslušnosti v misii ve světě, včetně židovského světa, není bezvýznamnou záležitostí, v které by se daly dělat kompromisy. Ne, tato výzva je důležitým učením naší biblické víry (Ř 1,16; Mt 28, 18-20). To nemůže být jen tak lehce odbyto, tak jako nemůže být jen tak lehce odbyto zachovávání šabat. Jestliže proizraelští evangelikálové odmítají tuto výzvu, tak se zcela zdiskreditují v širším křesťanském světě.“²¹ Svou činnost však ICEJ na svých stránkách neprezentuje jako otevřenou misii mezi židy, ani to není na první pohled patrné v jejich činnostech.²²

Dále je v Heddingových teologických textech patrné očekávání událostí posledních dní, spojené s izraelským národem a jeho duchovní obnovou. Jako příklad uvádím citaci z teologických textů, které na svých stránkách prezentuje i česká pobočka ICEJ: „Až se Izrael duchovně obnoví, tato obnova bude spouštěcím mechanismem pro návrat Ježíše. Blízkovýchodní konflikt se tedy vlastně týká vykoupení Izraele. Týká se Hospodinova trůnu na Siónu a Dítěte, jehož osudem je vládnout národům železným prutem. Toto je základ biblického sionismu a naší podpory Izraele.“ I přes tuto vcelku jasnou proklamaci se oficiálně ICEJ brání tomu, že by jakkoli snažila svou činností naplňovat nějakou agendu spojenou s koncem tohoto věku, s příchodem posledních dní²³ a lze najít i kázání, ve kterých Hedding popírá jakoukoliv spojitost tzv. „křesťanského sionismu“ s očekáváním posledních dní a uvádí vděčnost Izraelskému národu, jakožto nositeli tradice a bezpodmínečnou lásku, motivovanou Písmem jako jediný a dostatečný důvod, proč by měl podle něj křesťan stát na straně Izraele a podporovat jej. Například v textu pod názvem „Žíznění po Armageddonu?“²⁴ doslova uvádí: „Zkrátka, oni [křesťané] jsou vděční a chtějí to dávat najevo. Není žádná jiná agenda. Lásky, z biblické perspektivy, je bezpodmínečná.“²⁵ Přesto, že

²⁰ „The tension of Jesus“

²¹ HEDDING, Malcolm: *The tension of Jesus* [online]. © 2011 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: <http://www.malcolmhedding.com/resources/teachings/76-the-tension-of-jesus.html>

²² K této problematice více viz kapitola č. 4 „Pohled druhé strany“.

²³ *Proč podporujeme Izrael* [online]. © 2014 [cit.7-2-2015]. Dostupné na: http://icej.cz/kdo_jsme/proc_podpora.php

²⁴ Thirsting for Armageddon?

²⁵ HEDDING, Malcolm: *Thirsting for Armageddon?* [online]. February 18, 2010 [2-5-2015]. Dostupné na: <http://www.malcolmhedding.com/resources/teachings/75-thirsting-for-armageddon.html>

se tomu ICEJ takto brání, domnívám se, že je mnohdy v jeho aktivitách patrné očekávání blížícího se mesiášského věku, jak uvidíme níže. Na mnoha místech Hedding také opakuje, že křesťané podporují Izrael proto, že k tomu v Bibli vyzývá Hospodin a že zároveň zaslíbují, že skrze něj budou požehnány všechny národy světa.²⁶ V tomto kontextu se odvolává na Abrahamovu smlouvu a verš z první knihy Mojžíšovy: „*Požehnám těm, kdo žehnají tobě, prokleji ty, kdo ti zlořečí. V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země.*“ (1. Mojžíšova 12, 3) a ve svém textu nazvaném „Abrahamovská smlouva“ Hedding vysvětluje: „*Zaslíbení požehnání. (Gn 12, 1-3) znamená, že Bůh zaslíbil požehnat ty, ať je to kdokoliv, kdo ochraňuje existenci Izraele a rozpoznávají jeho jedinečnou roli, kterou hraje pro tento svět. Neznamená to „slepu podporu Izraele“, ale znamená to postavit se proti těm, kdo se snaží o jeho likvidaci, odmítají jeho nárok na Zaslíbenou zemi a nevidí biblický význam v jeho znovuoživení v naší době. Služebná funkce Izraele pro svět neskončila s příchodem Ježíše v prvním století. Ještě bude zprostředkovávat (...) konečnou velkou smlouvu historie vykoupení pro tento svět; Davidovskou smlouvu (Ez 37, 24-28; Zj 22, 12-17).*“²⁷

Dalším prvkem, který se v oficiálních textech ICEJ objevuje, je zmínka o „odpykání si viny“. Tuto zmínku nalezneme už v samotném mottu ICEJ, které jsem již uvedla výše: "*Potěšte, potěšte můj lid, praví váš Bůh. Mluvte k srdci Jeruzaléma, provolejte k němu: Čas jeho služby se naplnil, **odpykal si své provinění.** Vždyť z Hospodinovy ruky **přijal dvojnásobně za všechny své hříchy.***" (Izajáš 40,1-2). V podobném duchu hovoří i oficiální internetové stránky české pobočky ICEJ, kde je citován Malcolm Hedding: "*Je pravda, že židovský národ historicky trpěl za vlastní vzpouru a vlastní hříchy.*"²⁸ Na můj dotaz, co je myšleno těmi hříchy, či odpykáním provinění Hedding vysvětlil, že Izraeli byla dána výsada být Božím světlem na zemi a součástí této výsady byla na druhé straně také zodpovědnost, která se od něj očekávala. Za jakákoliv selhání, ve smyslu odvratu od Hospodina, tedy jakousi „rebelii“, byl židovský národ souzen. Ale vždy následovala náprava, pokání a obnova požehnání. Za onen „hřích“ tedy

²⁶ HEDDING, Malcolm: *Biblical Zionism* [online]. © 2015 [cit. 26-4-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/media/biblical-zionism>

²⁷ HEDDING, Malcolm: *The Abrahamic Covenant* [online]. © 2011 [cit. 26-4-2015]. Dostupné na: <http://www.malcolmhedding.com/resources/78-abrahamic-covenant.html>

²⁸ *Teologie* [online]. © 2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/2/45/

považuje Hedding „nežití Izraele s Bohem“ a dodává, že to není jen „privilegium“ židovského národa, ale že kdokoliv z nás se může takto nesprávně zachovat.²⁹

²⁹ Emailová korespondence s Malcolmem Heddingem (květen-červen 2015)

2. Hlavní oblasti činnosti ICEJ

Veškerou činnost ICEJ lze rozdělit do čtyř oblastí, které ještě před nedávnem měla na svých webových stránkách ICEJ ČR vymezeny následujícími názvy, podle čtyř cílů, které si klade: a) **potěšovat Izrael** b) **vzdělávat církev** c) **oslavovat Boží věrnost** a d) **konfrontovat antisemitismus**.³⁰

2.1 Potěšovat Izrael

Do této oblasti můžeme zařadit veškerou sociální a humanitární pomoc ICEJ, která směřuje převážně do Izraele a k židovskému národu a také podporu alije, tedy návratu židů z diaspory do Izraele. Oddělení, které má tuto činnost na starost, se nazývá ICEJ Aid. Na svých stránkách ICEJ uvádí, že pracovníci ICEJ Aid jsou vyškoleni v oblasti sociálních služeb a ovládají hebrejský jazyk. Náplní jejich práce je komunikovat s humanitárními organizacemi a složkami sociální práce, navazovat s nimi kontakty a rozhodovat, které projekty je vhodné a potřebné podpořit a kterou oblast sociální práce sponzorovat z peněz od dárců z celého světa. Na jejich webových stránkách si můžete zvolit jednu z pěti základních oblastí jejich humanitární činnosti, kterou chcete jako jednotlivec (či organizace) finančně podpořit. Je to sociální pomoc potřebným, strava pro nejchudší rodiny, podpora sirotků, dětí a rizikové mládeže, pomoc postiženým traumatem války a finanční podpora menšinám v Izraeli.³¹ Posledně jmenovaná pomoc menšinám, je zvláštní složkou činnosti ICEJ Aid. 20% veškeré pomoci ICEJ vyhrazuje na podporu národnostních menšin v Izraeli. Mezi tyto menšiny ICEJ řadí například Drúzy, Arabové a Beduíny. Podle ICEJ tento podíl procentuálně odpovídá jejich zastoupení v izraelské společnosti, v níž tvoří menšiny právě přibližně 20%.^{32 33}

³⁰ Přejdem na nový web na jaře 2015 ICEJ změnila tuto definici, vycházející z porozumění výzvy v již zmiňovaných verších proroka Izajáše, i celou strukturu rozlišení jednotlivých činností.

³¹ *Relief work* [online]. © 2015 [cit. 12-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/relief-work>

³² *Vize* [online]. © 2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/14/15/

³³ Podle posledních dostupných dat izraelského centrálního statistického úřadu z roku 2010, tvoří národnostní menšiny v Izraeli téměř 25% populace. (Viz *Population Estimates* [online]. [nedatováno] [cit. 13-6-2015] Dostupné na:

http://www1.cbs.gov.il/reader/shnaton/templ_shnaton_e.html?num_tab=st02_01&CYear=2010

Další zvláštní oblastí je podpora alije. ICEJ pomáhá mezinárodní Židovské agentuře (Jewish Agency) s alijou židů již od roku 1989. Pomáhá jak s náklady na dopravu, tak i se vzdělávacími semináři pro zájemce a s následnou adaptací nových přistěhovalců v Izraeli.

Aktuálně se nyní jedná o podporu alije tzv. kmene Menaše, jak jsou nazýváni Židé z Indie, a alije Židů z řad uprchlíků mířících do Izraele z místa válečného konfliktu na Ukrajině. Naposledy pak se Židovská agentura obrátila na ICEJ s prosbou o pomoc s vystěhováním Židů z Francie, kteří pociťují ve světle nedávných teroristických útoků v Paříži vzrůstající vlnu antisemitismu v Evropě.

ICEJ v podpoře přistěhovalců spatřuje participaci na Božím díle a naplnění Jeho zaslíbení návratu Božího lidu do Země zaslíbené.³⁴ Právě tato fascinace účasti na Božím díle, jehož uskutečněním se naplňuje zaslíbení o druhém příchodu Mesiáše se zdá být pro činnost ICEJ typickou.

V roce 2006 započala ICEJ Aid organizovat zvláštní akci zvanou operace Naděje, která je určena na pomoc křesťanským uprchlíkům prchajícím před jednotkami tzv. islámského státu.³⁵

Mimo výše uvedeného ICEJ Aid reflektuje aktuální dění a podporuje krátkodobě nebo jednorázově nejrůznější projekty a oblasti, které v tu chvíli vyhodnotí jako potřebné.

2.2 Vzdělávat církve

Za svůj další úkol si ICEJ klade vzdělávání, avšak nejen vzdělávání církve, ale i širší veřejnosti. ICEJ vydává vlastní zpravodaj Word from Jerusalem, v němž prezentuje svou činnost, ale publikuje i vlastní zpravodajské články z oblasti Blízkého východu nebo zabývající se tematikou židovství a judaismu (o české verzi tohoto periodika s názvem Slovo z Jeruzaléma viz níže). ICEJ si zakládá na zprostředkování důvěryhodného zpravodajství z oblasti Izraele a Blízkého Východu, což potvrzuje i teprve nedávno ukončená dlouhotrvající spolupráce ICEJ

³⁴ Viz *Aliyah* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/aid/aliyah>

³⁵ *Operation Hope* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/aid/operation-hope>

a zpravodajského portálu Jerusalem Post.³⁶ Nadále ICEJ provozuje také internetovou rozhlasovou stanici Front Page Jerusalem,³⁷ zpravodajské portály ICEJ News a ICEJ TV, která nese stejný název jako periodikum; „Word from Jerusalem“. V obou případech se snaží ICEJ informovat o dění na Blízkém východě a otázkách vzájemných křesťansko-židovských vztahů.³⁸ Právě tohoto se dotýká i další oblast vzdělávání, která se stará o vydávání teologických textů a studií, zabývajících se především tématem biblického a křesťanského sionismu (viz výše uvedené Heddingovy texty).

Dále ICEJ naplňuje svou vizi „vzdělávání církve“ prostřednictvím nejrůznějších konferencí, které pořádá. Jakýmsi vrcholem těchto konferencí je Envision, konference určená pro pastory a duchovní vedoucí. Jako svou vizi proklamuje obnovení povolání a duchovního úkolu jednotlivých křesťanských vedoucích.³⁹

ICEJ také pořádá vzdělávací zájezdy do Izraele, pod názvem Arise Summer Tour. Tuto akci pořádá ve skutečnosti oddělení ICEJ Arise, které se zaměřuje na práci s mládeží. Je v podstatě jakousi misijní organizací. Za svůj cíl si dle vlastních slov klade nasměrovat mladé lidi k Bohu a vést je k tomu, aby zaujali správný postoj k Izraeli a situaci ve světě. Snaží se být mladým lidem průvodcem ve světě, v němž jsou vystavováni tlaku společnosti a médií, a poskytovat jim důvěryhodné informace. Chce tímto způsobem vychovat novou mladou generaci, která bude pokračovat v práci na Božím díle.⁴⁰ Vrcholem jejich činnosti je organizace tohoto desetidenního letního pobytu v Izraeli, Arise Summer Tour, který je určen především pro mládež. Program není příliš bohatý, co do počtu

³⁶ Spolupráce mezi ICEJ a Jerusalem Post skončila v roce 2014. Christian Edition stále existuje, ale už jen jako projekt, v němž ICEJ nefiguruje. (Osobní rozhovor s Mojmírem Kallusem, 29.1.2015)

³⁷ Viz *ICEJ Radio* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/radio>

³⁸ Viz *ICEJ Media* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/media/icej-media>

³⁹ *Envision 2016* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://envision.icej.org/about/>

⁴⁰ *Arise Mission* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://www.arisegeneration.org/about/purpose>

navštívených míst⁴¹ a je především založen na zážitku a prožitku mladých lidí, jak je možno spatřit i v propagačním videu.⁴²

Zajímavou činností v oblasti vzdělávání ICEJ je organizace vzdělávacích seminářů o holocaustu v památníku Jad vaŠem v Jeruzalémě, které jsou určeny opět především křesťanským vedoucím a školitelům. ICEJ upozorňuje, že se nejedná o standartní seminář pro učitele a také jeho obsah je koncipován tak aby získané vědomosti a zkušenosti mohli účastníci co nejvíce využít ve své práci v církvích.⁴³

2.3 Oslavovat Boží věrnost

Třetí oblastí činnosti ICEJ je oslava Boží věrnosti. Jednou z největších akcí pravidelně pořádanou ICEJ již od jeho vzniku, je oslava svátku Sukot, na kterou se každoročně na podzim sjíždí do Izraele několik tisíc křesťanů z celého světa.⁴⁴ ICEJ věří, že pořádáním této oslavy, „*ctí Pána a očekávají naplnění slov proroka Zachariáše, že ze všech národů (...) budou každoročně putovat, aby se klaněli Králi, Hospodinu zástupů, a slavili slavnost stánků (Za 14:16)*“.⁴⁵ Toto Zachariášovo proroctví je spojeno s proklamací tzv. Mesiášského věku. Znovu se tedy na tomto místě setkáváme ze strany ICEJ s očekáváním posledních dní a příchodu Mesiáše a snahou podílet se na naplňování tohoto proroctví. Jak ICEJ uvádí na svých stránkách, teď chápou účast na oslavě svátku jako dobrovolnou, s příchodem Mesiáše však se stane oslava povinnou pro všechny národy světa. Již nyní však oslavami proklamují víru, že mesiášský věk již přichází a vnímají předchuť radosti tohoto věku.⁴⁶

Tento sedm dní trvající židovský svátek, během něhož se přebývá v příbytcích, speciálně pro tuto příležitost postavených pod širým nebem na připomínku putování izraelského národa pouští, je zároveň i slavností sklizně a

⁴¹ Viz *Summer Tour Itinerary* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na:

<http://www.arisegeneration.org/tours/summer-hands-on-tour/itinerary>

⁴² Viz *Arise Summer Tour*. *Vimeo* [online]. [květen 2015] [cit. 1-6-2015]. Dostupné na:

<https://vimeo.com/127248899>. Kanál uživatele ICEJ

⁴³ *Yad Vashem Christian Leadership Seminar* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na:

<http://int.icej.org/yad-vashem-christian-leadership-seminar>

⁴⁴ ICEJ: Sukót 2014. *Slovo z Jeruzaléma*. Prosinec 2014, str. 20, 22-23. ISSN: 1211-2917

⁴⁵ *Sukot* [online]. © 2015 [cit. 18-2-2015]. Dostupné na: <http://icej.cz/sukot/>

⁴⁶ *About* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://feast.icej.org/about>

konce zemědělského roku. Tento zemědělský rozměr svátku ICEJ spojuje s oslavou „sklizně duší“ ze všech koutů světa, které se shromažďují v Božím království.⁴⁷

Program celotýdenních oslav pořádaných ICEJ zahrnuje pravidelná modlitební setkání, bohoslužby, zvláštní bohoslužby u Zahradního hrobu, vlastní oslavy svátku v poušti u Ejn Gedi, pořádané ICEJ a oslavy spojené s průvodem v Jeruzalémě, které jsou vyvrcholením celého svátku. Během celého týdne probíhají v rámci konference ICEJ také semináře a přednášky.

Oslava svátku je pro všechny zájemce, kteří se nemohou zúčastnit osobně v Izraeli, přenášena také živě přes internet.⁴⁸

2.4 Konfrontovat antisemitismus

Čtvrtou oblastí činnosti, je konfrontace antisemitismu. Tuto svou vizi naplňuje ICEJ jednak prostřednictvím přednášek či konferencí určených nejširší veřejnosti,⁴⁹ dále dílčími projekty ve své vzdělávací činnosti, jako jsou zmíněné semináře v památníku Jad vaŠem nebo vzdělávací články a reportáže týkající se tohoto tématu, které ICEJ zveřejňuje ve svém periodiku, internetové televizi nebo rádiu.

Další aktivitou v této oblasti jsou nejrůznější kampaně, v rámci nichž ICEJ prezentuje postoje, které považuje za správné. Je to například kampaň za sjednocení Jeruzalém, v níž ICEJ proklamuje svrchované právo Izraele na Jeruzalém jakožto hlavní město svého státu a diskutuje arabsko-izraelský spor o toto město. Ještě podstatnějším a zároveň ožehavějším tématem jsou tzv. Klíčová témata, v nichž ICEJ probírá problém delegitimizace státu Izrael, problém Palestinského státu, situaci palestinských uprchlíků, hrozbu jaderného iránského programu (na stránkách je možné dokonce online podepsat petici, která vyzývá

⁴⁷ Ibidem

⁴⁸ Viz *ICEJ Live Streaming* [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/live>

⁴⁹ Viz *ICEJ Conferences* [online]. © 2015 [cit.2-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/events/icej-conferences>

OSN k zásahu za účelem okamžitého potrestání Íránu a zastavení jeho hrozby)⁵⁰ a islámského terorismu.⁵¹

Všechna tato témata spojuje snaha ICEJ hledat a šířit pravdu, která by nebyla zatížena případnými antisemitskými idejemi. Zároveň proklamuje, že chce šířit spravedlivé právo Izraele (a Jeruzaléma jako hlavního města židovského státu) na existenci tak, jak je to zakotveno už v Bibli.⁵²

2.5 Další činnost

Zvláštní oblastí činnosti ICEJ, jež patrně nelze zařadit do žádné z výše uvedených kategorií, je podpora arabských křesťanů na Blízkém východě a v Izraeli. Zásadní je podpora konkrétně palestinských křesťanů, což je menšina, která je utlačována a nemá obvykle zastání ani ze stran tzv. palestinského národa, k němuž oficiálně náleží, ale který je převážně muslimský. Podle informací ICEJ žije nyní například v Gaze skupinka křesťanů čítající okolo 3000 lidí a ICEJ se obává jejího úplného vymizení během několika let.⁵³ S touto činností souvisí i humanitární pomoc křesťanským uprchlíkům, která byla zmíněna výše.

Další výrazně viditelnou činností ICEJ je modlitební kampaň. Výzvu k tomu spatřuje opět v textu proroka Izajáše, tentokrát v 62. kapitole (odtud také název „Isaiah 62 Prayer Initiative“): *„Na tvých hradbách, Jeruzaléme, jsem ustanovil strážce; po celý den a po celou noc ať nikdy nejsou zticha. Vy, kteří připomínáte Hospodina, nedopřávejte si klidu. Nedopřávejte mu klidu, dokud nepostaví Jeruzalém, dokud mu nevrátí v zemi chvalo zpěv.“* (Izajáš 62, 6-7). Každou první středu v měsíci vyzývá ICEJ k modlitbám za Jeruzalém a za svou činnost. Pravidelně aktualizuje a zveřejňuje na svých webových stránkách nová témata a náměty k modlitbám. ICEJ na svých stránkách vyzývá k připojení se k modlitbám vyplněním online formuláře vlastním jménem, což dodává člověku jakýsi pocit

⁵⁰ *Stop a Nuclear Iran* [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/stop-nuclear-iran>

⁵¹ *Key Issues* [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/key-issues>

⁵² *Promoting Justice* [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/promoting-justice>

⁵³ *Palestinians Christians* [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/media/palestinian-christians>

závazku. Podle slov proroka Izajáše chápe ICEJ všechny, kdo se pravidelně připojují k těmto osobním modlitbám jako „stráž na hradbách Jeruzaléma“.⁵⁴

⁵⁴ *ICEJ Isaiah 62 Pledge* [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na:
http://int.icej.org/Isaiah62_Pledge

3. ICEJ v České republice

Historie české pobočky sahá až do roku 1990. Tehdejší ředitel Johann Lückhoff ICEJ navštívil v České republice sbor církve Křesťanská společenství, kde v té době působil nynější vedoucí české pobočky ICEJ dr. Mojmír Kallus. Následovalo několik dalších návštěv a udržovaly se vzájemné kontakty, což postupně vedlo až k myšlence založit v České republice místní pobočku ICEJ, která byla naplněna roku 1995. Česká pobočka se tak stala první pobočkou ICEJ v postkomunistických zemích. Ještě před samotným oficiálním zaregistrováním společnosti se v říjnu 1994 uskutečnila slavnostní recepce, kterou pořádal oficiálně ještě ICEJ Jeruzalém a tímto způsobem na sebe a svou činnost upozornila společnost v České republice. Pozvání tehdy přijali například PhDr. Miloslav kardinál Vlk, vrchní zemský rabín Karol Sidon, či tehdejší izraelský velvyslanec v České republice Moše Yegar.

Jednou z prvních významných akcí ICEJ v ČR bylo 3000. výročí hlavního města Jeruzaléma v roce 1996 nebo výstava „Izrael a my“ k 50. výročí založení moderního státu Izrael v roce 1998, která mapovala historii česko–židovských (resp. křesťansko–židovských vztahů).

ICEJ svou činnost dále postupně rozvíjela. Roku 2002 v době druhé intifády v Izraeli vznikla z iniciativy ICEJ v České republice petice solidarity s Izraelem, kterou podepsalo více než 11 000 lidí. Tímto počinem vzbudilo ICEJ první výrazný pozitivní ohlas i ze strany Židovské náboženské obce v Praze. Na petici později v podstatě navázalo první shromáždění nazvané „Všichni jsme lidi“, které se uskutečnilo ve Valdštejnské zahradě v Praze. Na této akci již aktivně spolupracovaly i Židovské náboženské obce a Senát České republiky. Akci „Všichni jsme lidi“ pořádá ICEJ každoročně dodnes. Postupně se rozvíjela a rozrůstala o další a další aktivity. V roce 2008 například přibyl tzv. „Pochod dobré vůle“ centrem Prahy. Nakonec se celá akce stala součástí mnohých veřejných kulturních a diskuzních programů zaměřených proti antisemitismu, které ICEJ pořádá po celý rok pod souhrnným názvem „Staronová šance“. Tímto způsobem se ICEJ postupně zviditelňovala. Od roku 2005 začalo pořádat také akce v jiných městech – mimo Prahu. Například „Izrael a my“ v Brně nebo „Dny přátelství – Chaverut“ ve Valašském Meziříčí. Většina akcí pořádaných ICEJ se dnes již pravidelně účastní i političtí představitelé České republiky a hosté z oblasti kultury.

V roce 2008 se ICEJ v České republice začala věnovat i vzdělávací činnosti na školách.

Mimo to se dnes ICEJ ČR podílí svou činností i na mnoha mezinárodních projektech jeruzalémské centrální pobočky.

Česká pobočka ICEJ je registrována jako spolek a je finančně nezávislá. Činnost ICEJ v České republice je prakticky celá financována z pravidelných příspěvků členů – dárců ICEJ, případně jednorázových darů či grantů. Podle slov dr. Mojmíra Kalluse, je počet aktivních členů – a tedy pravidelných přispěvatelů ICEJ zhruba 650 v České republice a 150 na Slovensku.⁵⁵ Činnost ICEJ řídí výkonný výbor, jehož členové jsou voleni na čtyřleté funkční období. Na pomoc výkonnému výboru je zaměstnán tajemník. Práce všech ostatních funkcionářů a dobrovolníků je bez nároku na odměnu. Kromě pražské centrály fungují v současné době ještě tři regionální kanceláře pro usnadnění pořádání aktivit v daných regionech, jejichž pracovníci působí zcela na bázi dobrovolné činnosti a bez nároku na mzdu. Jsou to kanceláře v Brně, Valašském Meziříčí a Českých Budějovicích.⁵⁶

3.2 Činnost ICEJ v České republice

3.2.1. Staronová šance

Staronová šance je souhrnné označení pro všechny kulturní a diskuzní pořady zaměřené proti antisemitismu, které pořádá ICEJ podle aktuálních možností po celý rok. Pravidelným vrcholem tohoto projektu je pak každoroční akce *Kulturou proti antisemitismu*, jejímž stěžejním bodem je shromáždění *Všichni jsme lidi ve Valdštejnské zahradě a Pochod dobré vůle*. První taková akce se pořádala v roce 2004. Až o několik let později byl připojen demonstrační pochod Prahou, tzv. Pochod dobré vůle, který pak končí ve Valdštejnské zahradě, v prostorách sídla Senátu. Akce probíhá také za podpory Senátu parlamentu České republiky, hlavního města Praha, Židovského muzea a Ministerstva kultury.⁵⁷ Pravidelně se jí účastní významné osobnosti z oblasti politiky, kultury a další. Poslední akce se uskutečnila v dubnu 2015. Vystoupil na ní například kantor

⁵⁵ Emailová korespondence s Mojmírem Kallusem (prosinec 2014 - leden 2015)

⁵⁶ *Česká pobočka* [online]. © 2015 [cit.15-5-2015]. Dostupné na http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/2/5/

⁵⁷ Osobní rozhovor s Mojmírem Kallusem (29.1.2015)

Michal Foršt, který doprovodil zpěvem i pochod z Kavkova náměstí k Valdštejnské zahradě. Již pravidelným hostem je také herec Jan Potměšil, dále ministr kultury Daniel Herman a izraelský velvyslanec v ČR Gary Koren. Jako každoročně nad touto akcí také převzal záštitu a svůj proslov pronesl i místopředseda senátu Přemysl Sobotka. Své vzpomínky a poselství dnešní mladé generaci přednesli pamětníci Toman Brod a Dagmar Lieblová. Na závěr vystoupila dvě izraelská jazzová uskupení, což bylo letošní novinkou. Podle oficiální tiskové zprávy ICEJ se akce zúčastnilo více než 500 lidí. Mezi nimi také 50 českých a 50 německých studentů.⁵⁸ Tito studenti byli pozváni prostřednictvím vzdělávacích projektů, které pořádá ICEJ a díky podpoře Českoněmeckého fondu budoucnosti.⁵⁹

Kromě výše uvedených jsou pořádány v rámci projektu „Staronová šance“ ještě akce „Izrael a my“ a „Chaverut“.

„Izrael a my“ pořádá místní kancelář ICEJ ČR v Brně. První ročník, pořádaný roku 2001, měl podobu putovní výstavy, která se týkala dějin Izraele a holocaustu. Tím byla založena stejnojmenná tradice přednáškových akcí, pořádaných již každoročně v Den památky obětí holocaustu. Na této akci participuje i brněnská židovská obec a zaštiťuje ji primátor města Brna.⁶⁰ V lednu 2015 se pořádal zatím poslední ročník této akce, která byla zaměřena konkrétně na téma aktuálního dění na Blízkém východě a jako hlavní přednášející zde vystoupili J. E. Gary Koren a doc. Tomáš Novotný.⁶¹

„Chaverut“ je obdobná akce, kterou pořádá místní kancelář ICEJ ČR ve Valašském Meziříčí. Ve spolupráci s místními církvemi, židovskou obcí a městským úřadem byl v únoru 2015 zahájen již jedenáctý ročník. Během tří různých programů pořádaných 22. února, 8. března a 22. března vystoupili rabín Karol Sidon, doc. Tomáš Novotný, velvyslanec státu Izrael v České republice J. E. Gary Koren a poslanec evropského parlamentu Pavel Svoboda. Doprovodným programem byla výstava věnovaná historii Židů v Čechách a na Moravě.

⁵⁸ *Tisková zpráva – kulturou proti antisemitismu 2015* [online]. [nedatováno] [cit. 28-4-2015].

Dostupné na: <http://www.vsichnijsmelidi.cz/pro-novinare.html>

⁵⁹ KALLUS, Mojmir. Rozhovor: *Šalom alejchem*. Radio, ČRo Regina, 5. dubna 2015, 19:15

⁶⁰ Emailová korespondence s vedoucí místní kanceláře ICEJ v Brně Miladou Sedlákovou. (květen 2015)

⁶¹ Oficiální propagační materiál ICEJ na tuto akci.

Jak uvádí vedoucí místní kanceláře v Brně, cílem obou těchto akcí je předcházet zločinům proti lidskosti a upozornit na vzrůstající nebezpečí novodobého antisemitismu u nás.⁶²

3.2.2 Vzdělávací projekty

Významnou složku činnosti ICEJ tvoří již od jejího založení nejrůznější vzdělávací aktivity zaměřené primárně na středoškolské studenty. Postupně tuto svou činnost rozšiřovala a uskutečňovala stabilní projekty.⁶³ Od roku 2007 pořádá ICEJ projekt primární prevence „Světlo paměti“, v rámci něhož začala pořádat přednášky svých lektorů, kteří měli studenty vzdělávat a vyučovat o základech judaismu, ale především o holocaustu, antisemitismu a problematice vzájemných vztahů. V roce 2009 dostala ICEJ na svou činnost tříletý grant od MŠMT. Ve spolupráci s Oddělením pro vzdělávání a kulturu Židovského muzea v Praze ICEJ odborně vyškolila své lektory. Kromě Židovského muzea v Praze spolupráce probíhala i s Terezínským památníkem, Terezínskou iniciativou a dalšími institucemi, které již měly v této oblasti vzdělávání zkušenosti. ICEJ však přinesla novou myšlenku v tom, že začala nabízet lektory a besedy přímo do škol. Tento projekt, který dostal název „Centra vzdělávání a dialogu“, byl pro svou významnou spolupráci s židovskými institucemi historickým průlomem ve vzájemných vztazích křesťanských a židovských institucí vůbec. V rámci úspěšného projektu vyškolila ICEJ přes 50 lektorů a oslovilo okolo 65 000 žáků středních škol po celé republice.

Ve vzdělávací činnosti na školách pokračuje ICEJ i nadále společně s Mezinárodní školou studia o holocaustu při muzeu Jad vaŠem v Izraeli a také s Terezínskou iniciativou. Spolupracuje většinou osobně s přeživšími holocaustu a pamětníky, se kterými přednášející lektori jezdí dělat besedy na středních školách. V rámci této vzdělávací činnosti pořádá i konference a semináře pro pedagogy a několikrát zorganizovala i vzdělávací semináře pro pedagogy a své lektory přímo v památníku Jad vaŠem.⁶⁴ Podle výroční zprávy z roku 2014 má ICEJ k dispozici

⁶² Emailová korespondence s vedoucí místní kanceláře ICEJ v Brně Miladou Sedlákovou (květen 2015)

⁶³ *Vzdělávací činnost ICEJ ČR* [online]. © 2015 [cit. 2-5-2015]. Dostupné na: http://edu.vrbawetzler.eu/lang_cs/clanek/16/

⁶⁴ Osobní rozhovor s Mojmírem Kallusem (29.1.2015)

36 lektorů, z nichž 12 aktivně pravidelně přednáší. Ve školním roce 2013/2014 uspořádala 294 přednášek a 7 workshopů.

Je smutným faktem, že se počet přeživších, kteří jsou schopni o holocaustu veřejně promluvit, nenávratně zmenšuje. ICEJ se proto snaží své lektory připravit, aby byli schopni vyučovat o tomto tématu i bez pomoci pamětníků. V červnu roku 2014 uspořádala pro své lektory seminář na téma „Jak vést vzdělávací aktivity o holocaustu bez přítomnosti pamětníků“⁶⁵ a během své několikaleté činnosti natočila také DVD se záznamy výpovědí pamětníků, s kterým mohou dále lektoři pracovat na svých besedách. Celý program je zaměřen na výchovu proti rasismu, antisemitismu a xenofobii a má působit preventivně proti výskytu rizikového chování a extremismu ve společnosti.⁶⁶ Projekt je dnes financován z veřejných sbírek a prostředky získanými od několika soukromých dárců.⁶⁷

Dalším projektem zaměřeným na vzdělávání, je každoroční interaktivní program pro studenty, který se pořádá u příležitosti „Pochodu živých“. Pochod živých je mezinárodní akce, kterou začalo pořádat izraelské ministerstvo školství již roku 1988 jako vzdělávací projekt pro studenty a mladé lidi, kteří se měli dozvědět více o své historii a o holocaustu. Dnes je pořádán každoročně na Jom haŠoa – Den památky na šoa a hrdinství, který je stanoven na 27. den měsíce nisanu židovského kalendáře, což je zároveň výročí povstání ve varšavském ghettu.⁶⁸ Pravidelně se jej účastní přeživší pamětníci a zároveň studenti a mladí prakticky z celého světa a různého náboženského vyznání. Tito lidé projdou tříkilometrovou trasu mezi tábory Osvětim a Březinka a společně tak uctí památku obětí holocaustu. Současně probíhá doprovodný program například v podobě

⁶⁵ *Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém, Česká pobočka, Výroční zpráva za rok 2014* [online]. [2015] [cit. 2-5-2015]. Dostupné na:

http://test.icej.cz/img/static/downloads/vyrocnizpravy/Vyrocnizprava2014_final.pdf

⁶⁶ *Ojedinělý projekt primární prevence pro české školy* [online]. [nedatováno] [cit. 2-5-2015].

Dostupné na: http://testedu.vrbawetzler.eu/img/static/Prilohy/Svtlo_pamti_2014_15.pdf

⁶⁷ *Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém, Česká pobočka, Výroční zpráva za rok 2014* [online]. [2015] [cit. 2-5-2015]. Dostupné na:

http://test.icej.cz/img/static/downloads/vyrocnizpravy/Vyrocnizprava2014_final.pdf

⁶⁸ Židovský kalendář je luni-solární a oproti našemu kalendáři se tedy jednotlivá data židovských svátků každoročně posouvají. Jom ha šoa tedy v našem kalendáři není pevně zakotven, ale připadá vždy zhruba na jarní období. Od roku 2005 existuje také tzv. Mezinárodní den památky obětí holocaustu, jehož datum stanovila OSN na 27. ledna (27. ledna 1945 byl osvobozen vyhlazovací tábor v Osvětimi).

přednášek, seminářů a návštěvy dalších památných míst. Kromě uctění památky 6 milionů zavražděných si projekt klade za cíl vzdělávat mladé lidi o holocaustu a vychovávat proti antisemitismu a xenofobii. Pochod živých je dnes obrovskou akcí, na níž se podílí mnoho spřátelených organizací z různých zemí světa. Od roku 2008 se na této akci podílí i ICEJ v České republice. Pořádá vlastní program ve formě seminářů či besed s pamětníky, kteří také studenty sami provedou po bývalých koncentračních táborech. Programu ICEJ se obvykle účastní i zahraniční studenti například s Polska či Maďarska. Účast na pochodu živých považuje ICEJ za průlomovou v oblasti své vzdělávací činnosti. Byl to také první úspěšný grant z programů Evropské Unie, který ICEJ na svou činnost získala.⁶⁹

Od roku 2013 participuje ICEJ a jeho lektori také na soutěžním projektu Cemach (צמח – hebrejsky: rostlina, květina). Projekt je určen především pro středoškolské studenty a klade si za cíl obeznámit je s moderním státem Izrael i s jeho historií a představit stát Izrael jako místo, atraktivní pro cestování či studium a bořit tak mýty a předsudky, které vznikají vinou médií. V České republice každoročně vyhlašuje soutěž Česko-izraelská smíšená obchodní komora ve spolupráci s MŠMT, Velvyslanectvím státu Izrael v České republice a Památníkem Lidice a za podpory ministerstva kultury.⁷⁰ První ročník byl vyhlášen ve školním roce 2011/2012 a postupně soutěž expandovala do všech zemí tzv. Visegrádské čtyřky. Dnes tedy probíhá současně také v Polsku, Maďarsku a na Slovensku. Úkolem soutěžících je vytvořit dílo v rámci jedné ze tří kategorií – tzn. literární, internetové, výtvarné. Doporučována jsou studentům témata jako zemědělství, věda, turistika či kultura současného Izraele a naopak pro tento účel nejsou žádoucí témata z historie (včetně holocaustu), ale třeba i týkající se blízkovýchodního konfliktu. Důvodem je zaměření soutěže na současný stát Izrael, pokud možno nezatížený historií ani současnými politickými problémy, právě proto, že to je mnohdy to jediné, co si mladí lidé s Izraelem spojují.⁷¹ Samotnému přihlášení studentů a odevzdání projektu předchází semináře a besedy pro studenty. Zde právě vypomáhá ICEJ, která prostřednictvím svých lektorů na školách seznamuje studenty s projektem a pořádá přednášky o historii vzniku

⁶⁹ Osobní rozhovor s Mojmírem Kallusem (29.1.2015)

⁷⁰ *O projektu* [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: <http://www.cemach.cz/o-projektu>

⁷¹ *Výtvarná disciplína* [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: <http://www.cemach.cz/vytvarna-soutez>

moderního státu Izrael a jeho následným rozvojem na poli vědy, kultury, ekonomiky a ekologie. Současně probíhají na školách i besedy s izraelským velvyslancem, kterým je v současné době J. E. Garry Koren.⁷² Na konci školního roku jsou přihlášené projekty ohodnoceny odbornou porotou a garanty jednotlivých disciplín⁷³ a ty nejlepší jsou odměněny hodnotnými cenami. Hlavní cenou pro vítěze je poznávací zájezd do Izraele. Zájem o soutěž narůstá. V prvním ročníku jejího konání se přihlásilo cca 200 studentů a v posledním zatím ohodnoceném – tedy v pořadí třetím ročníku konaném ve školním roce 2013/2014 – se projektu účastnilo již přes 1000 studentů. Současný ročník, pořádaný ve školním roce 2014/2015, byl průlomový v tom, že se jej mohli účastnit i studenti vysokých škol a univerzit III. věku. Věková hranice soutěžících byla stanovena na 15-99 let. ICEJ tomuto projektu propůjčila čtyři své lektory, kteří pracují pod vedením koordinátora Radka Hejreta.⁷⁴ Radek Hejret je členem Apoštolské církve a s ICEJ spolupracuje již od roku 2006. Stál tak od počátku jako lektor u všech jeho vzdělávacích projektů. V roce 2011 se zúčastnil také vzdělávacího semináře v památníku Jad vaŠem v Izraeli.⁷⁵ ICEJ ho na svých stránkách prezentuje jako nejzkušenějšího lektora. Od roku 2014 je také organizátorem projektu Vrba-Wetzler Memorial.⁷⁶

Projekt Vrba-Wetzler Memorial je další činností ICEJ zaměřenou na vzdělávání, ale současně i na uctění památky hrdinů a obětí holocaustu. Název pochází od jmen dvou Židů; Rudolfa Vrby (původním jménem Walter Rosenberg) a Alfréda Wetzlera, kterým se roku 1944 podařilo utéct z tábora v Osvětimi – Březince, překonat 140 km dlouhou cestu do Žiliny a tam s pomocí představitelů místní židovské obce sepsat zprávu o fungování vyhlazovacího tábora v Osvětimi. Tato zpráva se stala jedním z nejdůležitějších a prvních dokladů o hrůzném

⁷² *Soutěž pro střední školy* [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:

http://edu.vrbawetzler.eu/img/static/Prilohy/CEMACH_2014_15.pdf

⁷³ Garanty soutěže a členy odborné poroty jsou například zahraniční redaktor České televize v oblasti Blízkého východu Jakub Szántó nebo výtvarnice Lada Krupková Křesadlová. (více viz *O projektu* [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: <http://www.cemach.cz/o-projektu>)

⁷⁴ *Soutěž pro střední školy* [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:

http://edu.vrbawetzler.eu/img/static/Prilohy/CEMACH_2014_15.pdf

⁷⁵ *Radek Hejret představuje projekt světlo paměti* [online]. © 2015 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:

<http://www.situcitelu.cz/?p=120>

⁷⁶ *Radek Hejret* [online]. © 2015 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:

http://edu.vrbawetzler.eu/lang_cs/vw_lektori/6/

fungování nacistických koncentračních táborů. Přesto, že potenciál této zprávy nebyl zcela doceněn, její obsah se postupně dostal do celého světa.⁷⁷ Vysílala ji dokonce BBC a publikoval západní tisk. Díky věrohodnosti zprávy, a faktu, že její zveřejnění nakonec zastavilo deportaci židů z Maďarska a tak bylo přímo zachráněno zhruba 200 000 lidských životů, jsou Vrba a Wetzler považováni za hrdiny.⁷⁸ Prvotní ideu uctít památku těchto dvou hrdinů, měla dcera Rudolfa Vrby. Chtěla, aby oni samotní i to co dokázali, nebylo zapomenuto a aby se o jejich hrdinném činu dozvědělo co nejvíce lidí. Myšlenku nakonec po její smrti realizoval slovenský politik a sociolog, který se roku 1945 narodil v terezínském ghettu, Fedor Gál. Založil Vrba-Wetzler Memorial a našel několik organizací, včetně židovských obcí, které jeho práci podpořily.⁷⁹ V roce 2014 se rozhodl založit tradici pochodu po 140 km dlouhé trase, která zhruba kopíruje cestu, kterou překonali Vrba s Wetzlerem. Ke spolupráci přizval ICEJ a uspořádali jakýsi „nultý“ pokusný ročník pochodu, kterého se zúčastnilo zhruba třicet až čtyřicet lidí z Česka, Polska, Slovenska, USA a Izraele.⁸⁰ Díky úspěchu se ICEJ rozhodlo v tradici pokračovat. Na srpen 2015 se chystá už oficiální první ročník pochodu, který bude spojen s komentovanou návštěvou koncentračního a vyhlazovacího tábora v Osvětimi a Březince. Celý pochod pak bude zakončen společným dvoudenním setkáním v Žilině, kde se odehraje také vědecká konference, na níž mají být představeny nové poznatky o odporu a útěcích z koncentračních táborů během holocaustu.⁸¹ ICEJ v rámci této akce začala organizovat doprovodný program a po celý rok nabízí nové tematické přednášky pro studenty, které současně zve na památný pochod, a celý projekt tak zařadila do svého vzdělávacího programu.⁸²

⁷⁷ VRBA, Rudolf: *Utekl jsem z Osvětimi*. Překlad Iva Hrdličková, Tomáš Pěkný. Vyd. 1. Praha: Sefer, 1998, str. 12-18. ISBN 80-85924-17-X

⁷⁸ LINN, Ruth: *Rudolf Vrba* [online]. 13 April 2006 02.35 BST [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: <http://www.theguardian.com/news/2006/apr/13/guardianobituaries.secondworldwar>

⁷⁹ Únik Vrba a Wetzlera z Osvienčimu bude připomínat memoriál. *SME.sk* [online]. 4. 4. 2014 21:09 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/7159717/unik-vrba-a-wetzlera-z-osviencimu-bude-pripominat-memorial.html>

⁸⁰ HEJRET, Radek: *Z Pochodu po stopách hrdinů 2014* [online]. 13. 08. 2014 16:38:03 - 19. 08. 2014 23:55:00 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: http://vrbawetzler.eu/lang_cs/clanek/9/

⁸¹ *Připojte se k pochodu po stopách hrdinů* [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: http://testedu.vrbawetzler.eu/img/static/Prilohy/VWM_pochod_2015_info.pdf

⁸² *Viz Vrba-Wetzler Memorial* [online]. © 2015 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: http://edu.vrbawetzler.eu/lang_cs/aktualita/26.html

3.2.3 Mistrovství České republiky ve znalostech Bible

Mistrovství ve znalostech Bible lze z části považovat též za vzdělávací činnost, ovšem tato je primárně adresována křesťanským sborům, respektive jednotlivým věřícím. Koordinátorem celého projektu je ing. Karel Sedláček, který je zároveň prvním místopředsedou výkonného výboru ICEJ. Původní myšlenka vytvořit soutěž ve znalostech Bible však nepochází přímo od ICEJ. Karel Sedláček popisuje původ soutěže jako odpověď na Boží volání jeho samotného a jeho ženy do služby. Za úplný počátek považuje setkání na křesťanské konferenci v Praze v roce 1998, kde jim americký kazatel Robert Stearns⁸³ oznámil jako poselství od Boha, že budou mostem mezi Českou Republikou a Izraelem. Následně byli na stejné konferenci vyzváni, aby se na podzim téhož roku zúčastnili celosvětové křesťanské konvokace v Jeruzalémě.⁸⁴ V Jeruzalémě se pak seznámili s paní Robertou Hromasovou, jejíž manžel měl české předky a která je seznámila se svou myšlenkou pořádat světové mistrovství ve znalostech Bible. K této myšlence Robertu Hromasovou přivedla skutečnost, že v Izraeli se národní soutěž ve znalostech Bible (resp. Starého zákona) pořádá už pravidelně dlouhá léta. Sedláčkovi se inspirovali jejím nápadem a společně tak položili základ Mistrovství České republiky ve znalostech Bible s nadějí, že to bude součást budoucího Světového mistrovství ve znalostech Bible, které by se ve finále mělo přesunout do Jeruzaléma. Po návratu do České republiky kontaktovali ředitele České biblické společnosti dr. Jiřího Lukla a ředitele Mezinárodní biblické společnosti Jiřího Drejnara. Společně s tajemníkem Biblické jednoty Pavlem Tůmou a

⁸³ Robert Stearns je zakladatel a výkonný ředitel světového misijního hnutí Eagles Wings, založeného v USA na počátku 90. let 20. století. Robert Stearns tvrdí, že popudem pro založení této organizace byl jeho pobyt v Izraeli, kdy začal srovnávat svou křesťanskou víru a historický judaismus a význam z toho vyplývajících souvislostí ve vztahu k současným událostem a dění ve světě. Začal prý hlouběji studovat Bibli a cítil, že musí obnovit sebe i celou církev (*Our History & Heritage* [online]. [nedatováno] [cit. 9-5-2015]. Dostupné na: <http://eagleswings.to/aboutus/history>). Eagles Wings si za svůj cíl klade podporu Izraele, humanitární a misijní pomoc ostatním národům, školení nových křesťanských vůdců a misionářů a působení v zájmu jednoty církve (*Our Vision & Values* [online]. [nedatováno] [cit. 9-5-2015]. Dostupné na: <http://eagleswings.to/aboutus/vision>). Mimo to je Stearns také zakladatelem projektu „Day of Prayer for the Peace of Jerusalem“, na němž participuje i ICEJ (viz níže).

⁸⁴ SEDLÁČEK, Karel: *Vznik a historie* [online]. © 2015 [cit. 11-5-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/8/12/

představitelem odboru duchovní výchovy Junáka – svazu skautů a skautek ČR Vladislavem Jechem, pak založili řídicí výbor. V roce 2000 byl uspořádán v Kutné hoře první – jakýsi „nultý“ ročník národní soutěže ve znalostech Bible. O rok později v roce 2001 pak byl uspořádán už první oficiální ročník Mistrovství ČR ve znalostech Bible – tentokrát už v Praze.⁸⁵ V roce 2004 se soutěž nekonala a vedení a organizace procházely vývojem a změnami. V této době se také k řídicímu výboru oficiálně přidalo ICEJ, které se o tuto činnost zajímalo již dříve. Postupně nad celou soutěží přebralo záštitu a již od roku 2005 je hlavním organizátorem. Toto propojení postupně vzniklo ze stále častější spolupráce Karla Sedláčka s ICEJ. Od roku 2006 působí Karel Sedláček v ICEJ na plný úvazek a posléze se stal prvním místopředsedou organizace.

ICEJ Soutěž provozuje ve spolupráci s Českou biblickou společností a českou pobočkou Biblické jednoty. Od roku 2005 se Mistrovství ČR ve znalostech Bible koná na půdě Senátu parlamentu České republiky a záštitu nad ním převzal senátor Petr Pithart. Poslední Mistrovství ČR ve znalostech Bible se konalo v roce 2010. Následovala tříletá odmlka, v níž se ICEJ snažilo dojednat konání mezinárodní podoby této akce v Jeruzalémě, avšak bezvýsledně. Nakonec bylo rozhodnuto soutěž rozšířit, přizvat i zahraniční soutěžící týmy a v roce 2014 ji uspořádat opět v Praze, již pod názvem Evropské mistrovství ve znalostech Bible.⁸⁶ 31. května 2014 proběhlo na půdě Senátu parlamentu ČR první Evropské mistrovství ve znalostech Bible. Záštitu nad ním přebral místopředseda senátu Přemysl Sobotka. Již dříve se soutěže zúčastnilo několik zahraničních soutěžících týmů, především ze Slovenska, nyní se však ICEJ snažila o co největší účast zahraničních týmů a dostat tak myšlenku Evropského – potažmo pak světového – mistrovství světa ve znalostech Bible. Nakonec se soutěže zúčastnilo celkem 25 čtyřčlenných týmů, které, kromě České republiky, pocházely z Lotyšska, Bulharska, Ukrajiny, Slovenska, Holandska, Švýcarska a USA.⁸⁷ První a druhou cenou se pro vítězná družstva stal poznávací zájezd do Izraele, který ICEJ

⁸⁵ SEDLÁČEK, Karel: *Historie Mistrovství ve znalostech Bible* [online]. [nedatováno] [cit. 11-5-2015]. Dostupné na: <http://www.bibleprague.cz/o-nas/>

⁸⁶ *Časté otázky a odpovědi* [online]. [nedatováno] [cit. 11-5-2015]. Dostupné na: <http://www.bibleprague.cz/caste-otazky-a-odpovedi/>

⁸⁷ *Celková účast na Evropském mistrovství ve znalostech Bible* [online]. 9.06.2014 16:09 [cit. 12-5-2015]. Dostupné na: <http://www.bibleprague.cz/news/celkova-ucast-na-evropskem-mistrovstvi-ve-znalostech-bible/>

zorganizovala s pomocí různých cestovních kanceláří již v roce 2003 a 2005. Účelem celého projektu, je podle jejich organizátorů především zaměřit pozornost lidí na Bibli a dostat tuto knihu a její znalost do většího povědomí široké české veřejnosti. V této souvislosti zmiňuje Karel Sedláček i důležitou spolupráci s médii.⁸⁸ Vzhledem k hlavnímu účelu projektu, je možná s podivem, že se snaží ICEJ celou soutěž přenést do Jeruzaléma. Na otázku, zda se neobává, že se tak celá věc paradoxně naopak ztratí z povědomí českých občanů, Karel Sedláček odpovídá, že nikoli, protože vzhledem k tomu, že budou na mistrovství zváni soutěžící i z České republiky, bude celá akce zde nadále propagována.⁸⁹

V lednu 2015 získalo Mezinárodní mistrovství ve znalostech Bible v Jeruzalémě záštitu ministra kultury Daniela Hermana.⁹⁰ V současné době probíhají v Izraeli nová jednání ohledně pořádání Mistrovství světa ve znalostech Bible v Jeruzalémě v roce 2016. Podle zpráv na oficiálních webových stránkách je už nyní naplánován i termín a itinerář celé soutěže, která má být spojena také s návštěvou některých historických míst souvisejících s Biblií.⁹¹ Podle slov Karla Sedláčka je vedení chystaného „českého“ světového mistrovství v Jeruzalémě ve vztahu vzájemné úcty s pořadatelem zmiňované izraelské národní biblické soutěže, která v Jeruzalémě pravidelně probíhá. Bližší spolupráce však není možná už jen proto, že izraelská národní soutěž je pořádána v hebrejštině a týká se pochopitelně jen Starého zákona. Karel Sedláček však uvádí, že by její pořadatele rád o průběhu konání nadcházejícího mistrovství alespoň informoval.⁹²

3.2.4 Strom života

Název projektu Strom života pochází z židovského výrazu pro svitek Tóry, která je někdy nazývána עץ חיים (ec chajim), strom života, podle knihy Přísloví 3,18, kde je takto označována moudrost a učení: Stromem života je těm, kdo se jí chopí, blaze těm, kdo se jí drží. (Přísloví 3,18). Je to vzdělávací a studijní projekt,

⁸⁸ SEDLÁČEK, Karel: *Vznik Mistrovství ČR ve znalostech Bible a jeho propojení s Jeruzalémem* [online]. [nedatováno] [cit. 11-6-2015]. Dostupné na: <http://www.biblejerusalem.com/historie/>

⁸⁹ Emailová korespondence s Karlem Sedláčkem (květen – červen 2015)

⁹⁰ *Novinky* [online]. [nedatováno] [cit. 11-5-2015]. Dostupné na: <http://www.biblejerusalem.com/novinky/>

⁹¹ *Předběžný časový program Mistrovství (IBCJ 2016)* [online]. [nedatováno] [cit. 11-6-2015]. Dostupné na: <http://www.biblejerusalem.com/misto-konani/>

⁹² Emailová korespondence s Karlem Sedláčkem (květen – červen 2015)

který se vyvinul původně ze studijní biblické skupinky pražského evangelikálního společenství Vinice, jehož působení se z části prolíná s působením ICEJ v České republice.⁹³ Na těchto studijních shromážděních, jsou čteny parašot, tedy vždy jedna z 54 částí, na něž je rozdělena Tóra pro potřeby každotýdenního čtení během celého roku, a jsou vykládány za pomoci tradičních židovských výkladů a s přispěním vlastních osobních úvah v souvislosti s Novým zákonem. Tato činnost začala roku 2005 a postupně expandovala tím způsobem, že jsou dnes jednotlivé výklady i s poznámkami a podnětnými otázkami k dalšímu studiu nabízeny k zaslání elektronicky všem zájemcům. Každoročně se výklad obměňuje a ke stejným textům přibývají nové myšlenky a tak se postupně dílo rozrůstá. Podle slov ředitele české pobočky ICEJ dr. Mojžíra Kalluse, který je zároveň autorem tohoto studijního programu a autorem (resp. editorem) všech textů, nejde o žádnou bezduchou napodobeninu židovského jednání ani o idealistický pokus plošně zavést jediný správný způsob studia Bible. Jako křesťané si však podle dr. Kalluse uvědomují, že židovská tradice skrývá mnohé inspirace, které jsou i pro dnešní křesťany podnětné a je škoda, pokud je nechají úplně bez povšimnutí.⁹⁴

3.2.5 Kemp v Galileji

Novinkou v činnosti ICEJ, je letní kemp pro mládež pořádaný na břehu Galilejského jezera v Izraeli. Na tomto kempu ICEJ spolupracuje s cestovní kanceláří Olive Tour, která se specializuje na poznávací zájezdy do Izraele. Ředitel této cestovní kanceláře, Daniel Haslinger, se rovněž účastní kempu, jako odborný průvodce. Za celou akci je ze strany ICEJ zodpovědný Radek Hejret, který se věnuje mnohé vzdělávací činnosti v ICEJ (viz výše). První kemp proběhl v létě roku 2014 a zúčastnilo se ho okolo 30 lidí. V současné době se připravuje druhý kemp, který je určen, podobně jako ten loňský, primárně mládeži a očekává se obdobný počet účastníků.⁹⁵ Program zájezdu je koncipován tak, že zahrnuje

⁹³ Sbor Vinice založil v roce 2000 Mojžíra Kallus. Protože je vedoucím a kazatelem tohoto sboru, ale zároveň ředitelem české pobočky ICEJ, jejich činnost se do jisté míry prolíná. Členy sboru Vinice jsou ještě někteří pracovníci ICEJ, ale mnozí pochází z jiných evangelikálních křesťanských společenství.

⁹⁴ Osobní rozhovor s Mojžírem Kallusem (29. 1. 2015)

⁹⁵ Emailová korespondence s Radkem Hejretem (květen - červen 2015)

především významné křesťanské památky a místa spojená s Ježíšovým životem. Součástí je i každovečerní společné uvažování nad biblickými texty.⁹⁶

Křesťanský a vzdělávací charakter pobytu a samotný fakt, že je určen především pro mládež, z něj dělá v podstatě další součást vzdělávacích aktivit ICEJ. Podle slov ředitele ICEJ v České republice Mojžíra Kalluse, je cílem tohoto kempu oslovit mladou generaci, které je dostupným a netradičním způsobem ukázán Izrael a zároveň je zde možnost s těmito mladými lidmi strávit chvíle při duchovních rozhovorech.

3.2.6 Den modliteb za pokoj Jeruzalému

Za jednu z významných oblastí své činnosti považuje také ICEJ ČR modlitební kampaň za Jeruzalém (viz výše).⁹⁷ Vrcholem modlitebních kampaní je pak každoroční Den modliteb za pokoj Jeruzalému. Tato akce je mezinárodní a pod názvem The Day of Prayer for the Peace of Jerusalem je pořádána již od roku 2002 americkým misijním hnutím Eagles Wings (viz poznámku 48.). K této akci se vždy první neděli v říjnu připojují křesťanské církve a sbory z celého světa, které spojuje touha modlit se za Jeruzalém. Český „Den modliteb za pokoj Jeruzalému“ koordinuje Karel Sedláček za podpory ICEJ ČR. Od roku 2005 každoročně ICEJ vyzývá křesťanské církve a jednotlivé věřící, aby se připojili vlastními modlitbami k této kampani. Nejde o to, aby se všichni sešli na jednom místě, ale o společné vzájemné povědomí o jednotlivých modlitebních skupinách křesťanů, které se v tento den připojují k modlitbám za Jeruzalém. Proto jsou také vyzývány, aby se oficiálně přihlásily a podaly zprávu o své účasti.⁹⁸ Podle zakladatele této myšlenky, Roberta Stearse, jsou její vizí setrvalé a vroucí celosvětové přímlyvy za Boží plány a záměry s Jeruzalémem i celým Jeho lidem.⁹⁹

⁹⁶ *Prázdninový letní kemp ICEJ pro mládež a mladé dospělé v Izraeli* [online]. © 2015 [12-5-2015].

Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/8/66/

⁹⁷ *Modlitební kampaň* [online]. © 2015 [12-5-2015]. Dostupné na:

http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/24/53/

⁹⁸ SEDLÁČEK, Karel: *Den modliteb za pokoj Jeruzaléma 2015* [online]. © 2015 [9-5-2015].

Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/8/11/

⁹⁹ *What Is the Day of Prayer for the Peace of Jerusalem?* [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015].

Dostupné na: <http://www.daytopray.com/Learn/about>

3.2.7 Mezinárodní projekty podporované českou pobočkou ICEJ

Mimo výše uvedené projekty, které jsou původní činností ICEJ v České republice, jsou zde ještě mezinárodní projekty, které ICEJ v ČR finančně podporuje, nebo na nich jinak participuje. Mezi dlouhodobě podporované projekty v této oblasti patří podpora centra Keren Or pro ohroženou mládež ve Sderotu a pomoc dennímu centru Immanuel, které se nachází ve stejnojmenné osadě na západním břehu Jordánu.

Keren Or je v podstatě obdobou tzv. nízkoprahového zařízení, či klubu pro děti a mládež. Nachází se v městečku Sderot, které leží zhruba kilometr od pásma Gazy. Právě v této oblasti skončí většina raket vystřelených z Gazy na Izrael, protože většina těch, které jsou „podomácku“ vyrobeny přímo v Gaze, nemá větší dosah. Sem však průběžně dopadají rakety i v obdobích relativního klidu. Ve Sderotu žije zhruba 20 000 lidí. Z důvodu blízkosti hranic Pásma Gazy má mnoho z nich bezprostřední zkušenost s válkou. Mimo to byl Sderot vždy místem, kam se usídlovali především Židé z Ruska a zemí bývalého Sovětského svazu. Tyto rodiny byly často sociálně slabší. Bydlení ve Sderotu je pro ně ekonomicky výhodné a naopak mnoho těch, kteří na to měli prostředky, se postupně z oblasti odstěhovalo.¹⁰⁰ Centrum Keren Or nabízí dětem, které často pochází z nefunkčních či neúplných rodin, nebo z rodin, které jsou jakkoliv postiženy válkou, zázemí. Pomáhá jim s učením, poskytuje prostor pro odpolední volnočasové aktivity a mnohým, kteří to potřebují, pomáhá i materiálně. Zajišťuje jim oblečení, teplé jídlo, učební pomůcky a další věci.¹⁰¹ Na veškerou činnost klubu finančně přispívá ICEJ. Některé sociálně slabší rodiny nejsou schopny pro své syny uspořádat oslavu Bar micva.¹⁰² Klub Keren Or tedy mnohdy organizuje tuto ceremonii pro děti, které by si to jinak nemohly dovolit. Zajišťuje jim také

¹⁰⁰ LIPTZ, Paul. Sderot – Život v první linii. *Maskil*. 2009, č. 4, str. 12

¹⁰¹ Osobní rozhovor s pracovníkem centra Keren Or ve Sderotu (5.10.2014)

¹⁰² Bar micva doslova znamená „syn příkazu“. Takto jsou v židovské tradici označováni chlapci po dosažení 13 let věku. Tímto dnem se stávají nábožensky dospělými, jsou povinováni dodržovat micvot – tedy náboženské příkazy a jsou již před Bohem zodpovědní sami za sebe. Při této příležitosti je chlapec poprvé vyvolán k četbě Tóry v synagoze, poprvé si uvazuje tefilin - modlitební řemínky apod. Celé slavnostní ceremonii předchází chlapcova dlouhodobá příprava s rabínem, případně jinou náboženskou autoritou. Po slavnostní bohoslužbě obvykle následuje hostina a oslavy s širokou rodinou a přáteli.

pravidelnou návštěvu rabína, který jim může poskytnout základní náboženské vzdělání, případně duchovní podporu. I tyto aktivity cíleně financuje ICEJ. Přispívá také na provoz centra a pomáhá s financováním protiraketových krytů.¹⁰³

V létě roku 2014, během palestinsko-izraelské války byl díky ICEJ zorganizován v České republice pobyt dětí ze Sderotu ve věku 11-16 let, společně s pracovníky centra Keren Or. Účelem tohoto pobytu bylo, aby si děti odpočinuly od zvuku sirén a neustálého nebezpečí raket. Jak sami uváděly, mnozí z nich se pořádně nevyspaly několik týdnů, protože i když mají doma kryt, bojí se, že by sirénu zaspaly a do krytu se nedostaly. Jiní z tohoto důvod raději naopak přímo spaly v krytu. Pro děti, které pocházely vesměs z problematických a neúplných rodin, bylo připraveno ubytování v chatách Křesťanské akademie mladých v Malenovicích a program v podobě her a výletů. Při návštěvě Prahy je rovněž hostila Židovská obec. Podle vlastních slov si však děti nejvíce cenily hlavně míčové hry, které nebyly neustále přerušovány sirénami, možnost volného pohybu po okolí a nerušený spánek.¹⁰⁴ Pobyt se podařilo zorganizovat v neuvěřitelně krátkém čase díky finanční pomoci, která se nashromáždila od českých dárců, kteří přímo podpořili tuto akci ICEJ. Díky tomu se mohl připravit ještě jeden kemp, pro děti z Ashdodu, města, které rovněž leží nedaleko hranic pásma Gazy.¹⁰⁵ Tato aktivita zaujala i média. O dětech a jejich pobytu byla publikována reportáž například v regionálním i celostátním vydání Mladé fronty DNES¹⁰⁶ a rovněž i na její internetové verzi serveru iDNES.¹⁰⁷

¹⁰³ Podle zpravodajských informací serveru jPost.com sponzoroval ICEJ v oblasti okolí pásma Gazy stavbu 25 protiraketových krytů. (SHARON, Jeremy: Chief rabbi criticized for call to ban Jerusalem Christian prayer service at Temple Mount. *The Jerusalem Post* [online]. 09/30/2014 18:50 [cit. 26-6-2015]. Dostupné na: <http://www.jpost.com/Israel-News/Chief-rabbi-criticized-for-call-to-ban-Jerusalem-Christian-prayer-service-at-Temple-Mount-376686>

¹⁰⁴ Osobní rozhovor s dětmi a s Lennou Akkermann, pracovnící centra Keren Or, která se pobytu v České republice zúčastnila jako doprovod. (15. 8. 2015)

¹⁰⁵ KALLUS, Mojmír: *Pomozte izraelským dětem – aktualizace* [online]. 09.08. 14 [cit. 10-6-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/aktualita/53.html

¹⁰⁶ Viz RADOVÁ, Markéta: Mladí Izraelci odpočívali pod Lysou horou. *Mladá fronta DNES. Severní Morava a Slezsko*. 16.8.2014, str. B1, Ibidem: *Je tu krásně, ale vypustit z hlavy válku, to nejde...*, str. B3, Ibidem: *Výbuch slyší i v pádu stromu*, str. A5

¹⁰⁷ Viz RADOVÁ, Markéta: Místo raket hra. Mladí Izraelci v Beskydech zapomínali na válku. *iDNES.cz Ostrava a Moravskoslezský kraj* [online]. 16. srpna 2014 13:55 [cit. 10-6-2015].

Immanuel je židovská ortodoxní osada, která se nachází v oblasti Samaří. Byla založena roku 1983 a původně měla být velkou osadou s propracovanou potřebnou infrastrukturou. I kvůli neustálým sporům o novou výstavbu však tato vize nikdy nebyla naplněna a město zůstalo v podstatě nedostavěnou izolovanou osadou, kolem níž nebyla zbudována ani žádná bezpečnostní bariéra. Do Immanuel se však nastěhovalo už mnoho ortodoxních rodin, kterým bylo bydlení nabídnuto velice výhodně. Dnes v Immanuel žije okolo 3000 lidí, kteří jsou převážně z ultraortodoxních komunit. Mnozí nemají příležitost pracovat (ačkoliv je otázkou do jaké míry by skutečně někteří ultraortodoxní židé, kteří se věnují mnohdy náboženskému studiu na plný úvazek, chtěli pracovat v civilním zaměstnání) nebo musí za prací dojíždět daleko mimo město. Podle informací ICEJ činí nezaměstnanost v Immanuel okolo 40%, mnozí rodiče se tak nedokážou postarat o své děti a poskytnout jim i tu nezákladnější péči. Právě proto vzniklo v Immanuel denní centrum, které se stará o předškolní děti a naplňuje jejich základní potřeby. Od jídla až po příjemné a láskyplné prostředí. Pracovníci tohoto centra se obrátili na Jeruzalémskou centrálu ICEJ s prosbou o pomoc a žádostí o finance, aby mohli nadále pokračovat ve své činnosti.¹⁰⁸ Od té doby projekt podporuje i pobočka ICEJ v České republice.

Kromě projektů Immanuel a Sderot je rovněž možné finančně přispět prostřednictvím ICEJ ČR na další aktivity jeruzalémské centrály. Konkrétně jsou to projekty na podporu alije francouzských a ukrajinských Židů, ale i alije celosvětově¹⁰⁹ a projekty na podporu národnostních menšin v Izraeli.¹¹⁰ Všechny uvedené aktivity spadají pod činnost „ICEJ Aid“ (viz výše).

ICEJ ČR se také pravidelně účastní na oslavě svátku Sukot v Jeruzalémě, kterou pořádá mezinárodní kancelář ICEJ v Jeruzalémě a koordinuje organizované výpravy českých (případně slovenských) zájemců o účast na těchto

Dostupné na: http://ostrava.idnes.cz/misto-raket-baseball-mladi-izraelci-se-v-beskydech-zapominali-na-valku-1ez-/ostrava-zpravy.aspx?c=A140816_054749_ostrava-zpravy_jog

¹⁰⁸ *Pomoc dennímu centru Immanuel* [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:

http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/14/47/

¹⁰⁹ *Viz Aktuální výzvy* [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:

http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/14/17/

¹¹⁰ *Charitativní práce* [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:

http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/14/16/

oslavách.¹¹¹ Na podzim 2015 chystá ICEJ pro zájemce dvě možné verze účasti. Jedna klasicky zahrnuje účast na celé doprovodné konferenci a organizovaném programu oslav, včetně ubytování, druhá je formou zájezdu pořádaného v termínu svátku Sukot.¹¹² Tento zájezd pořádaný ve spolupráci s cestovní kanceláří Olive Tour, s níž ICEJ spolupracuje na více projektech, zahrnuje účast na slavnostním pochodu Jeruzalémem u příležitosti svátku, jinak se však prakticky ničím neliší od klasického zájezdu.¹¹³

3.3 Časopis Slovo z Jeruzaléma

ICEJ v České republice vydává čtvrtletník „Slovo z Jeruzaléma“, který je zasílán pravidelným dárcům. České vydání není mutací mezinárodního vydání periodika Word from Jerusalem, přesto, že některé články z něj přebírá. Kromě prezentace vlastní činnosti ICEJ se v časopise objevují i články, které se týkají aktuálního dění v Izraeli a na Blízkém východě, články reflektující politickou či kulturní scénu v Izraeli nebo články zabývající se křesťansko–židovskými vztahy, obdobně jako je tomu v mezinárodní verzi. Časopis také využívá původních článků Institutu Williama Wilberforce a Jerusalem Center for Public Affairs.¹¹⁴

¹¹¹ Viz *Svátek stánků v Izraeli* [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:

<http://test.icej.cz/clanek/38/>

¹¹² *Sukót – Svátek stánků* [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:

http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/8/13/

¹¹³ Viz *Izrael od Dan po Bersabé na Jom Kippur a Svátek stánků* [online]. © 2015 [12-6-2015].

Dostupné na:

http://www.olivetour.cz/index.php?module=tours_detail&id=63&uth=&title=T%E9matick%FD%20z%E1jezd%20do%20Izraele%20-%20Izrael%20od%20Dan%20po%20Bersab%E9%20na%20Jom%20Kippur%20a%20Sv%E1tek%20st%E1nk%F9

¹¹⁴ ICEJ: Slovo z Jeruzaléma. *Slovo z Jeruzaléma*. Červen 2014, str. 2. ISSN: 1211-2917

4. Pohled „druhé strany“

Samozřejmě je velice důležité se ptát, jak jsou tyto všechny aktivity ICEJ přijímány židovskou resp. izraelskou stranou a jak na ně reaguje.

Je zajímavé – a snad i signifikantní – že jsem mezi všemi izraelskými materiály a články dostupnými na internetu našla pouze jeden, který byl zcela kladný a ve prospěch ICEJ. A to článek, který napsal spolu s Jaakovem Margim na hebrejské verzi serveru ynet Malcolm Hedding.¹¹⁵ Tedy se vlastně nejedná o reakci židovskou. Všechny ostatní materiály jsou více, či méně kritické až odmítavé.

Již v roce 1982 napsal výrazný a dodnes slavný a populární představitel ultrasionistického hnutí Meir Kahane¹¹⁶ obšírný článek, v kterém se staví velice tvrdým způsobem proti ICEJ a jeho představiteli Janu Willemu van der

¹¹⁵ Viz MARGI, Jaakov; HEDDING, Malcolm: Ušpizin nocrim basukot - šmad o bracha?. *Ynet* [online]. 18.09.07, 17:42 [cit. 27-6-2015]. Dostupné na: <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3450664,00.html>

¹¹⁶ Rabbi Meir Kahane (1932 – 1990) se narodil v rodině ortodoxního rabína v Brooklynu. V New Yorku vystudoval rabínskou školu a postupně začal sympatizovat s radikálními ultrapravicovými ideemi a brzy se začala projevovat i jeho militantnost. Například ještě za studií napadl auto britského ministra zahraničních věcí Ernesta Bevina. Tento čin měl být vyjádřením nesouhlasu s britským mandátem v Palestině a Kahane za něj byl zavřen na tři roky do vězení. Kahane založil v Brooklynu Židovskou obrannou ligu (Jewish Defense League). Později se přestěhoval do Izraele, kde se začal více zajímat o politiku a založil ultrapravicovou stranu Kach. Roku 1984 byl zvolen do knesetu, avšak již roku 1988 byla jeho tehdy velice úspěšná a populární politická strana Kach zakázána jako rasistická a nedemokratická. Měl mnoho odpůrců i mezi židy v Izraeli, ale zároveň i mnoho nadšených stoupců, kteří slyšeli jak na jeho radikální odmítání západního světa a demokracie (která je podle Kahaneho neslučitelná se sionismem) tak i na jeho sliby o vyřešení „arabského problému“ v Izraeli jednou provždy. Kahane je také znám tím, že několikrát varoval před bližším kontaktem s nežidy. (KIFNER, John: Meir Kahane, 58, Israeli Militant and Founder of the Jewish Defense League. *The New York Times* [online]. November 6, 1990 [cit. 27-6-2015]. Dostupné na: <http://www.nytimes.com/1990/11/06/obituaries/meir-kahane-58-israeli-militant-and-founder-of-the-jewish-defense-league.html?pagewanted=1>) Roku 1990 byl zavražděn arabským útočníkem pocházejícím z Egypta. Ten byl nakonec na základě procesních pochybení zproštěn viny za jeho vraždu, avšak v roce 1995 byl zatčen za podíl na přípravě teroristického bombového útoku na Světové obchodní centrum v New Yorku v roce 1993. (*Meir Kahane* [online]. © 2008 [cit. 28-6-2015]. Dostupné na: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/kahane.html>)

Hoevenovi.¹¹⁷ V tomto článku nazvaném „Křesťanské velvyslanectví“ (שגרירות נוצרית) Kahane tvrdí, že „někteří Židé sami sebe klamou, když mají sklon si namlouvat, že se gójové nemohou Židům rovnat v chytrosti.“ Kahane se však snaží čtenáře přesvědčit, že evangelikální misionáři v čele s ICEJ jsou ještě chytřejší či vychytralejší. Říká, že se jedná o nový typ misionářů, kteří zjistili, jak na Židy zabírá lichocení a jsou jemní, sofistickovaní – a nebezpeční. Kahane do svého článku dokonce vždy po několika odstavcích vkládá jako refrén různé variace na výrok typu: „*Pamatuj si tato jména: Křesťanské velvyslanectví Jeruzalém a Jan Willem van der Hoeven - Pamatuj si je a střež se jich!*“ Kahane analyzuje situaci tak, že Židé po tisíciletích v galutu (diaspoře) přišli o normální reakce. Popisuje Židy takto: „*Tento národ se tak bojí pronásledování a tak touží po lásce, že reaguje vděčností a vyslovováním dík na sebemenší náznak sympatií ze strany gójů – nemluvě o opakované chvále. Noví misionáři to dobře vědí. A ti vychytrali mezi nimi tento nástroj používají beze studu na chytání duší. A nejvychytralejší jsou fundamentalisté, evangelikálové, znovuzrození. A jejich základnou je ICEJ.*“ Hned za tyto výroky samozřejmě připojuje svůj refrén: „*Pamatuj si to jméno. A vyvaruj se ho. Je nejvychytralejší. Je nejnebezpečnější ze všech misionářů.*“

Kahane tvrdí, když země, které měly velvyslanectví v Jeruzalémě, odstěhovaly své zastupitelské úřady hned po vyhlášení tzv. Jeruzalémského zákona do Tel Avivu, tak to misionáři viděli jako jedinečnou příležitost získat si lásku národa, který hladoví po lásce. A tak se v misionářském mozku zrodil nápad ustanovit Mezinárodní křesťanské velvyslanectví, s proklamací, že to je podpora Jeruzaléma jako hlavního města Izraele. A Kahane se ptá: „*Je divu, že Židé padli před nimi v díkách na zem?*“ Dál tento zapálený sionistický rabín běduje nad tím, že, když misionáři z ICEJ přivedli do Izraele na Sukot tři tisíce misionářů, tak se jim samozřejmě dostalo přijetí, „*jaké dostávají jen králové. Sám Begin měl pro ně*

¹¹⁷ Jan Willem van der Hoeven pochází z Holandska a už přes 40 let žije v Izraeli. Mimo jiné působil také jako kustód u Zahradního hrobu v Jeruzalémě. Od počátku se angažoval v různých misijních nebo křesťanských sionistických organizacích a stál také u zrodu organizace ICEJ. Přesto, že byl jedním ze zakladatelů a téměř dvacet let působil jako mluvčí ICEJ, není o něm na stránkách ICEJ jediná zmínka. Dnes je ředitelem mezidenominační křesťanské sionistické organizace ICZC (International Christian Zionist Center). (*Jan Willem van der Hoeven* [online]. [nedatováno] [cit. 28-6-2015]. Dostupné na: <http://www.iczcusa.org/#/international-board/jan-willem-van-der-hoeven>)

proslov, noviny, televize, rozhlas jim dělaly propagaci. A tak se Istivý plán podařil nad všechna očekávání. Židé a Ježíš se začali k sobě přibližovat. Cherem, zákaz, úplné oddělení židovského národa a heretika Ježíše, podvodníka a zrádce na zákonech Tóry, začaly být zapomínány. Přece křesťané, kteří vychvalují Izrael až do nebe, nemohou být těmi, kteří chtějí zničit židovství!“

Největší urážkou je to, jak tvrdí Kahane, že ICEJ veřejně šíří literaturu určenou ke konvertování židovství. Včetně sbírek výroků z Tóry, které mají přesvědčit, že Ježíš byl mesiáš. Kahane se domnívá, že odhaluje pravé záměry ICEJ i na tom, že jeden z členů dozorčí rady ICEJ (David Biwin) napsal článek, kde vyzývá, aby se křesťané učili hebrejsky za účelem přivádění Židů ke křesťanství.

Celý Kahaneho článek je však zaměřený především proti Janu Willemu van der Hoeveni. Proto vyzývá: *„Pamatuj si jméno Jan Willem van der Hoeven, bojuj proti němu, strhni mu z tváře masku, strhni mu převlek za milovníka Židů, která zakrývá člověka, který chce ve skutečnosti vyhladit, svým způsobem, Židy – přibližně tak, jak to dělala, zase svým způsobem, mašinérie nacistů.“*¹¹⁸

I mnoho další pozdějších článků z ortodoxního prostředí mluví v podobném duchu – i když většinou ne tak tvrdými slovy jako Kahane. Například článek s výmluvným názvem „Nepřítel křesťanský – nepřítel věčný“ začíná nekompromisní větou: *„Kdybychom si mysleli, že není potřeba být ostražití ve vztahu ke křesťanskému nebezpečí, dopouštěli bychom se hrozného omylu a zapomínali bychom, že teologické jádro křesťanství je náboženské usilování – a ve skutečnosti: vymazání izraelského národa.“* Dále se tento článek odvolává na to, že už Augustin tvrdil, že vzhledem k tomu, že izraelský národ odmítl bohočlověka Ježíše a tím způsobil jeho smrt, tak i Židé byli odmítnuti Bohem. A pravým Izraelem – Israel verus – jsou křesťané. V důsledku toho také je správné, že židovstvo žije v pokořeném postavení.

Po připomínkách historických křivd a tradičního antisemitského postoje katolické církve se článek vyjadřuje i k protestantům. Akci na svátek Sukot pořádanou již řadu let pod patronací ICEJ, vidí jednoznačně jako misionářskou záležitost, která *„se snaží podvodně svést Židy i za pomoci židovských symbolů jako šofaru, talitů, čtyř druhů a Tóry.“* Uvádí, že se této akce zúčastňují i další

¹¹⁸ KAHANE, Meir: *Šagrirut nocrit* [online]. February 26, 1982 [cit. 28-6-2015]. Dostupné na: <http://www.rabbikahane.org/ArticleView.aspx?id=132>

organizace, zvláště mesiánští židé, kterých se odhaduje asi 15 tisíc, z nichž část jsou konvertovaní židé. Proto celý článek končí větou: „*Mysleli jsme, že jsme se jich zbavili. Mysleli jsme, že jsou naši přátelé. Mýlili jsme se. Židé jsou naši přátelé, ne mesiánští židé – pouze opravdoví a košer židé.*“¹¹⁹

I řada dalších článků podezírá ICEJ a jiné křesťanské organizace především z misijních záměrů a reagují na to, že vrchní rabinát zakázal židům účastnit se křesťanských akcí u příležitosti oslavy svátku Sukot. A tak například článek: „Misionářské slavnosti v Konferenčním centru“ vyslovuje tvrzení o tomto křesťanském slavení svátku Sukot, že „*jeho samotná existence je zfalšováním židovského svátku Sukot a jeho absorbování do křesťanské víry*“¹²⁰ a vadí mu, že přesto, že tam mají stánky a rozdávají misijní materiály, tak se snaží přesvědčit Židy, aby se zúčastnili. K tomu cituje prohlášení vrchního rabinátu z roku 2007: „*Je zakázáno, podle rozhodnutí soudu, izraelským Židům i Židům ze světa, zúčastnit se na sejitích v Konferenčním centru Binnej Ha'uma a na pochodech, které budou uskutečněny při svátku Sukot roku 5768. Jelikož, podle materiálů, které máme v rukou, část z organizací, které se shromáždí v Konferenčním centru, usilují, kromě jiného, o konverzi našeho náboženství. Ten, kdo dbá na svou duši, se bude držet daleko!*“^{121 122}

Podobně i izraelský rabín žijící v Praze Michael Dushinsky, odpověděl na osobní dotaz, co si myslí o organizaci ICEJ v tom smyslu, že jsou mu sympatičtí křesťané, kteří podporují Izrael, ale za jedné podmínky: „*že nemají touhu, v posledu nastěhovat všechny Židy do Izraele, aby pak přišel jejich Mesiáš a všichni Židé ho uctívali.*“¹²³

Daleko objektivněji se se na celou záležitost dívá článek českého zpravodajského serveru Eretz a uvádí různé přístupy z židovské strany. Jsou zde v konfrontaci názory dvou ortodoxních samařských rabínů; rabi Eljakima Levanona

¹¹⁹ ŠLOMO, Avinar: *Ojev nocri - ojev nicchi* [online]. 22. tamuz 5768 [25.července 2008] [cit. 29-6-2015]. Dostupné na: http://www.havabooks.co.il/article_ID.asp?id=170

¹²⁰ שמהותו, סילוף חג הסוכות היהודי וניכוסו לאמונה הנוצרית

¹²¹ אסור, ע"פ דין, על כל יהודי הארץ והעולם להשתתף בכינוסים בבנייני האומה ובצעדות המתקיימים בחג הסוכות " תשס"ח, מאחר ולפי המידע שבידינו, חלק מן הגופים המתכנסים בבנייני האומה, פועלים בין היתר להמרת דתנו. "שומר נפשו ירחק

¹²² TAUB, Amiad: *Chagigot misjonarijot bevinnej hauma basukot* [online]. 09/09/2007 [cit. 29-6-2015]. Dostupné na: <http://www.datili.co.il/index.php?id=7805>

¹²³ Z osobního rozhovoru doc. Novotného s rabínem Dushinským na toto téma.

který před užšími vztahy s křesťanskými organizacemi ostře varuje a rabi Eliezera Melameda, který upřímnou pomoc křesťanů naopak vítá. Článek vyšel v červnu 2014 a vyjádření rabínů byla bezprostředně podnícena nedávným rozhodnutím izraelského ministerstva školství spolupracovat s organizací IFCJ (International Fellowship of Christian and Jews).¹²⁴ Tento článek uvádí slova rabiho Levanona, který doslova říká: „*V posledních letech prošlo křesťanské náboženské vnímání procesem vystřízlivění a dnes každý chápe, že Stát Izrael je realitou a nelze jej odstranit. Některá křesťanská hnutí našla nové směřování. Je jím spojování sil s ústředními hnutími v Izraeli a posilování jejich partnerství s křesťanským světem. Tato vazba má umést cestu ke změně směřování Státu Izrael. (...)„Jejich cílem je vytvořit závislost Izraele na křesťanském světě a následně umožnit křesťanům kontrolovat Izrael a přivést jej ke ‘spáse.’ Tedy k návratu ‘toho muže’ [Ježíše Krista], aby kontroloval vládl Izraeli.*”¹²⁵ Podle rabiho Levanona je toto zjištění důvodem, proč IFCJ zakládá a financuje např. letní tábory.

Na druhou stranu článek cituje rabiho Eliezera Melameda, který je představeným ješivy Har Bracha a rabínem samařského města Har Bracha. Ten ve svém pravidelném každotýdenním komentáři v časopise BeŠeva prý doslova píše, že: „*...neexistuje žádný problém s tím, že izraelské ministerstvo školství přijímá peníze od Mezinárodního společenství křesťanů a židů na dětské letní tábory (...) je v pořádku, když rodiče své děti na takové tábory přihlašují.*“

Tím naznačil, že existuje i část charedim, náboženských sionistů, kteří jsou otevření vůči sionistickým křesťanům. Melamed však vznáší i kritiku vůči některým aktivitám těchto organizací. Článek pokračuje slovy: „*při sbírání peněz je Izrael vykreslován jako chudobou trpící země, i když ve skutečnosti jeho ekonomika roste a chudoba je menší, než v USA. Organizace by si podle něj [rabiho Melameda] při shánění peněz měla počínat solidněji.*“ Zároveň však je zde citován výrok rabiho Melameda, z kterého je jasné, jak vstřícně a citlivě se tento ortodoxní

¹²⁴ IFCJ je nadnárodní křesťansko-židovská organizace, jejíž aktivity jsou zaměřeny na finanční a humanitární pomoc potřebným lidem židovského původu v Izraeli i po celém světě, včetně například podpory alije. Jako svůj další cíl proklamuje snahu stavět mosty mezi křesťany a židy, prohlubovat vzájemné porozumění a odbourávat předsudky. Roku 1983 IFCJ založil rabín Jechiel Eckstein a v jejím čele dnes stojí zástupci z řad židů i křesťanů. IFCJ dlouhodobě podporuje v Izraeli nejrůznější sociální a vzdělávací aktivity. (*Building Bridges, Changing Lives* [online]. © 2015 [cit.29-6-2015]. Dostupné na: <http://www.ifcj.org/site/PageNavigator/eng/about>

¹²⁵ sic

rabín staví k sionistickým křesťanům: „*poté, kdy evangelikálové darují své peníze z dobrého srdce a s láskou k lidu Izraele, bezpodmínečně a bez ovlivňování toho, na co peníze jdou, nesmí být uráženi tím, že by jim jejich příspěvek byl hozen zpět do tváře spolu s obviněním ze snahy o obracení židů na (křesťanskou) víru. Pokud jde o tvrzení, že tento příspěvek by mohl vést židovské masy v Izraeli, aby pohlíželi na evangelikály – kteří jsou křesťany, kteří milují Izrael – příznivě, pak to není chyba, protože oni si za svoji podporu naše uznání zasluhují. Musíme bojovat s misionáři, ne s morálními křesťany, kteří respektují naše náboženství a podporují nás,*“ prohlásil rabi Melamed. Další citát rabiho Melameda je pak zcela jednoznačný: „*Zdá se, že můžeme říci, že američtí evangelikálové jsou nejdůležitější a nejsmysluplnější skupinou, která v současnosti podporuje Izrael. Jde o přibližně 70 milionů občanů největší supervelmoci světa, kteří věří, že dnes platí slova Bible a že národ Izraele se potřebuje vrátit do své země a řídit se Tórou a micvot. Jejich morální postoj je vyšší a vznešenější, než měl Koreš (perský král Kýros), který pomáhal návratu na Sion.*“

Musíme si však klást otázku, zda a do jaké míry tyto názory nejsou jen ojedinělým hlasem uprostřed ortodoxního židovstva a zda vůbec reprezentují alespoň tak velkou část této komunity, která by stála za skutečnou pozornost. To by však vyžadovalo další a daleko náročnější výzkum mezi ortodoxními židy. Což je asi za hranicemi možností bakalářské práce – zvláště vzhledem k uzavřenosti této skupiny.

Sám citovaný článek pak vše shrnuje slovy: *Spory o vztah židů ke křesťanským sionistům se táhnou už desetiletí a týkají se i dalších křesťanských sionistických organizací, mezi nimi zejména Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém (Internation Christian Embassy Jerusalem, ICEJ), které působí i v Česku.*¹²⁶

Pochopitelně zcela kladně se o ICEJ vyjadřují adresáti finanční a materiální pomoci v Izraeli. Například Jigal Levy, zaměstnanec magistrátu ve městě Sderot, který má na starosti aktivity mládeže a o němž již byla zmínka výše v souvislosti s dětským klubem Keren Or, se vyjádřil takto: „*Křesťanské velvyslanectví nám*

¹²⁶ BLAUSTEIN, Max: Křesťanský sionismus – dobrý nebo špatný pro Izrael? Rabíni se v názorech rozcházejí. *Eretz.cz* [online]. 16. 6. 2014 [cit. 30-6-2015]. Dostupné na: <http://eretz.cz/2014/06/krestansky-sionismus-dobry-nebo-spatny-pro-izrael-rabini-nazorech-rozchazeji/>

velice pomohlo v průběhu let. Pomáhali nám v době nebezpečí a v krizových dobách. Umožnili našim rodinám a mládeži odjet do ústraní z války, v které se Sderot nacházelo. Kromě toho podporovali klub pro mládež "Keren Or" při problémech v nejrozličnějších oblastech. Pomohli nám tak, že mohou mladí dostávat teplý oběd každý den. Obdrželi jsme také pomoc při přípravě stavby krytu a rozšíření klubu pro mládež. Naši bratři a sestry z velvyslanectví k nám k nám i přijížděli, aby nás navštívili a podpořili nás. A přijížděli v jakoukoli dobu. Cítili jsme, že nejsme sami. Cítili jsme, že máme někoho, komu na nás záleží a rád pomůže ve všem, co je v jeho silách.“¹²⁷

Zcela kladný, a diametrálně odlišný od ortodoxních izraelských kruhů, má názor Dr. Leo Pavlát, ředitel Židovského muzea v Praze. Cituji jeho prohlášení v plném rozsahu: *„Českou pobočku ICEJ považuji za velice prospěšnou organizaci, jejíhož působení si velmi vážím a oceňuji ji. Je pro mě v České republice nejlepším možným příkladem korektních a přátelských křesťansko-židovských vztahů. Česká pobočka ICEJ se aktivně, s velkým osobním i finančním nasazením svých členů, podílí celorepublikově na činnostech k uctění památky obětí šoa, zaměřených proti antisemitismu a antisionismu. V tomto smyslu ICEJ v České republice podporuje či samo formuluje a rozvíjí vzdělávací projekty, které současně posilují i křesťansko-židovskou vzájemnost. Členové české pobočky ICEJ přitom svou křesťanskou motivaci nedávají najevo způsobem, který by bylo možno z židovského hlediska považovat za necitlivý vůči judaismu či snad dokonce za snahu o misijní působení. Židovské muzeum v Praze spolupracovalo s českou pobočkou ICEJ na několika projektech a našlo v ní přitom vždy zvolenému cíli oddaného, spolehlivého a kompetentního partnera, s nímž hodlá nadále rozvíjet přátelské vztahy.“¹²⁸*

I izraelské ministerstvo zahraničí vydalo velice vstřícné stanovisko: *„Izrael přikládá velkou důležitost Mezinárodnímu křesťanskému velvyslanectví Jeruzalém (ICEJ), které je svými pobočkami reprezentováno ve více, než v 60 zemích celého světa. ICEJ je křesťanská misijní organizace, která podporuje snahy o veřejnou prezentaci Izraele v zahraničí a je zapojena do sociálních a pomocných projektů v Izraeli. Mnoho institucí v Izraeli se těší z přátelské a plodné spolupráce s ICEJ. Izrael oceňuje tuto spolupráci a váží si úzkého přátelství s ICEJ, včetně velice*

¹²⁷ Emailová korespondence s Yigalem Levim (květen – červen 2015)

¹²⁸ Emailová korespondence s ředitelem ŽMP Leo Pavlátem (červen 2015)

*aktivní a účinné pobočky v České republice. (Rami Hatan, ředitel oddělení pro světová náboženství, Ministerstvo zahraničí státu Izrael).*¹²⁹

Velice pozitivně se vyjadřuje i vedoucí sekretariátu velvyslance státu Izrael v České republice, paní Zita Adamová:

„Jako velvyslanectví máme s českou pobočkou ICEJ jen ty nejlepší zkušenosti. Naši diplomaté s potěšením přijímají pozvání k aktivní účasti na nejrůznější akce, které ICEJ ČR pořádá, ať už je to každoroční impozantní shromáždění proti antisemitismu "Všichni jsme lidi" v Praze nebo například festival "Chaverut" ve Valašském. Meziříčí. Má na tom velký podíl i šťastná konstelace řady výjimečných osobností ve vedení české pobočky jako jsou například pánové Mojmir Kallus, Karel Sedláček, Radek Hejret nebo Jindřich Kimler, se kterými nás pojí krásné přátelství. ICEJ ČR také spolupracuje na našem vzdělávacím projektu přibližujícím českým studentům současný Izrael "Cemach".“¹³⁰

Domnívám se, že paní Adamová vystihla, snad i nevědomky a mezi řádky, kořen rozrůzněnosti názorů na organizaci ICEJ v různých zemích. Velice podstatné totiž je, a pro vztahy s židovskou stranou přímo určující, jaké osobnosti tu kterou pobočku organizace ICEJ zastupují a do jaké míry dovedou být citliví k situaci židovské strany, včetně historických traumat a nedorozumění. Když se najdou dostatečně inteligentní a sensitivní představitelé, kterým jde skutečně o podporu Izraele a jeho obyvatel v nejrůznějších situacích a bolestech, tak se stává spolupráce oboustranně příjemnou a prospěšnou.

¹²⁹ Emailová korespondence s kanceláří velvyslance státu Izrael v České republice (červen 2015)

¹³⁰ Emailová korespondence s kanceláří velvyslance státu Izrael v České republice (červen 2015)

Závěr

Po prostudování materiálů organizace International Christian Embassy Jerusalem, po korespondenci a rozhovorech s jeho představiteli i po účasti na jejich akcích jsem došla k závěru, že její činnost se odbývá ve velice citlivé oblasti a stále hrozí dvojí nebezpečí:

1. Jednak nebezpečí toho, že její aktivity budou špatně pochopeny a nesprávně interpretovány jak židovskou stranou, tak i nezainteresovanými pozorovateli.

2. A jednak hrozí i nebezpečí, že samotní pracovníci ICEJ nebudou dost citliví k židovské straně a aktivity ICEJ budou jednoduše aktivitami misijními. Pro křesťana, který je zapojený do činnosti ICEJ nebo některé jiné podobné organizace, je velice náročné se stále pohybovat mezi dvěma nároky – mezi základním příkazem šíření evangelia a vědomí Ježíše jako jediné cesty na straně jedné a respektování židovské tradice a víry, při nezištné pomoci na straně druhé.

Toto dilema činí tuto práci nesmírně duchovně i eticky náročnou a záleží vždy na inteligenci, citlivosti i pochopení toho kterého pracovníka, jak se s ní vyrovná.

Můj výzkum ukazuje, že česká pobočka ICEJ je na tom v tomto ohledu velice dobře a proto i vztahy s místní židovskou komunitou i představiteli státu Izrael jsou vysoce nadstandartní. To dosvědčují i uvedená prohlášení představitelů židovské strany.

K těmto dobrým vztahům k židovské obci a představitelům státu Izrael jistě přispívá i často jednoznačně proizraelské postoje v otázkách politických a někdy až protimuslimské postoje v některých prohlášeních jiných. Těchto politických postojů jsem se však dotkla jen okrajově, protože se domnívám, že nejsou (a snad by ani neměly být) hlavní náplní činnosti ICEJ a otvíralo by to celé další veliké pole úvah a problémů, které by přesáhly rozsah a záměr této práce.

Snad se mi tedy v této práci podařilo poodkrýt na příkladu Mezinárodního křesťanského velvyslanectví Jeruzalém problematiku a úskalí aktivit organizací podporujících Židy a stát Izrael a zároveň osvětlit hlavní náplň jeho činnosti.

Seznam použité literatury

Prameny

ICEJ: Slovo z Jeruzaléma. *Slovo z Jeruzaléma*. Červen 2014. ISSN: 1211-2917

ICEJ: Sukót 2014. *Slovo z Jeruzaléma*. Prosinec 2014. ISSN: 1211-2917

Propagační materiály ICEJ.

Elektronické zdroje

About [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://feast.icej.org/about>

Aktuální výzvy [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:
http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/14/17/

Aliyah [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/aid/aliyah>

Arise Mission [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na:
<http://www.arisegeneration.org/about/purpose>

Arise Summer Tour. *Vimeo* [online]. [květen 2015] [cit. 1-6-2015]. Dostupné na:
<https://vimeo.com/127248899>. Kanál uživatele ICEJ

Assambles of God, The [online]. 19 Nov 2009 - 4:41 PM CST [cit. 23-4-2015].
Dostupné na: <http://ag.org/top/Press/organization.cfm>

Basic Law – Jerusalem – Capital of Israel [online]. © 2013 [cit. 19-2-2015].
Dostupné na: <http://www.mfa.gov.il/mfa/mfa-archive/1980-1989/pages/basic%20law-%20jerusalem-%20capital%20of%20israel.aspx>

BLAUSTEIN, Max: Křesťanský sionismus – dobrý nebo špatný pro Izrael? Rabíni se v názorech rozcházejí. *Eretz.cz* [online]. 16. 6. 2014 [cit. 30-6-2015]. Dostupné na: <http://eretz.cz/2014/06/krestansky-sionismus-dobry-nebo-spatny-pro-izrael-rabini-nazorech-rozchazeji/>

BUEHLER, Juergen: *Mandate* [online]. © 2015 [cit. 7-2-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/about/mandate>

Building Bridges, Changing Lives [online]. © 2015 [cit.29-6-2015]. Dostupné na: <http://www.ifcj.org/site/PageNavigator/eng/about>

Celková účast na Evropském mistrovství ve znalostech Bible [online]. 9.06.2014 16:09 [cit. 12-5-2015]. Dostupné na: <http://www.bibleprague.cz/news/celkova-ucast-na-evropskem-mistrovstvi-ve-znalostech-bible/>

Časté otázky a odpovědi [online]. [nedatováno] [cit. 11-5-2015]. Dostupné na: <http://www.bibleprague.cz/caste-otazky-a-odpovedi/>

Česká pobočka [online]. © 2015 [cit.15-5-2015]. Dostupné na http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/2/5/

Envision 2016 [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://envision.icej.org/about/>

GILBERT, Lela: *Profile rev. Malcolm Hedding, ICEJ Executive Director* [online]. © 2015 [cit. 23-4-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/events/profile-rev-malcolm-hedding-icej-executive-director>

HEDDING, Malcolm: *Biblical Zionism* [online]. © 2015 [cit. 26-4-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/media/biblical-zionism>

HEDDING, Malcolm: *Israel – Land and People* [online]. © 2011 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: <http://www.malcolmhedding.com/resources/teachings/66-landandpeople.html>

HEDDING, Malcolm: *The Abrahamic Covenant* [online]. © 2011 [cit. 26-4-2015].
Dostupné na: <http://www.malcolmhedding.com/resources/78-abrahamic-covenant.html>

HEDDING, Malcolm: *The tension of Jesus* [online]. © 2011 [cit. 1-5-2015].
Dostupné na: <http://www.malcolmhedding.com/resources/teachings/76-the-tension-of-jesus.html>

HEDDING, Malcolm: *Thirsting for Armageddon?* [online]. February 18, 2010 [2-5-2015].
Dostupné na: <http://www.malcolmhedding.com/resources/teachings/75-thirsting-for-armageddon.html>

HEJRET, Radek: *Z Pochodu po stopách hrdinů 2014* [online]. 13. 08. 2014
16:38:03 - 19. 08. 2014 23:55:00 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:
http://vrbawetzler.eu/lang_cs/clanek/9/

History [online]. © 2015 [cit.7-2-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/history>.

Charitativní práce [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:
http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/14/16/

ICEJ Conferences [online]. © 2015 [cit.2-6-2015]. Dostupné na:
<http://int.icej.org/events/icej-conferences>

ICEJ Isaiah 62 Pledge [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na:
http://int.icej.org/Isaiah62_Pledge

ICEJ Live Streaming [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na:
<http://int.icej.org/live>

ICEJ Media [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na:
<http://int.icej.org/media/icej-media>

ICEJ Radio [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/radio>

Izrael od Dan po Bersabé na Jom Kippur a Svátek stánků [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:

http://www.olivetour.cz/index.php?module=tours_detail&id=63&uth=&title=T%E9matick%FD%20z%E1jezd%20do%20Izraele%20-%20Izrael%20od%20Dan%20po%20Bersab%E9%20na%20Jom%20Kippur%20a%20Sv%E1tek%20st%E1nk%F9

Jan Willem van der Hoeven [online]. [nedatováno] [cit. 28-6-2015]. Dostupné na: <http://www.iczcusa.org/#/international-board/jan-willem-van-der-hoeven>

KAHANE, Meir: *Šagrirut nocrit* [online]. February 26, 1982 [cit. 28-6-2015].

Dostupné na: <http://www.rabbikahane.org/ArticleView.aspx?id=132>

KALLUS, Mojmír: *Pomozte izraelským dětem – aktualizace* [online]. 09.08. 14 [cit. 10-6-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/aktualita/53.html

KALLUS, Mojmír. Rozhovor: *Šalom alejchem*. Radio, ČRo Regina, 5. dubna 2015, 19:15

Kdo jsme [online]. © 2014 [cit.7-2-2015]. Dostupné na: http://icej.cz/kdo_jsme/

Key Issues [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/key-issues>

MARGI, Jaakov; HEDDING, Malcolm: *Ušpizin nocrim basukot - šmad o bracha?*.

Ynet [online]. 18.09.07, 17:42 [cit. 27-6-2015]. Dostupné na:

<http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3450664,00.html>

Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém, Česká pobočka, Výroční zpráva za rok 2014 [online]. [2015] [cit. 2-5-2015]. Dostupné na:

http://test.icej.cz/img/static/downloads/vyrocní_zpravy/VyrocníZprava2014_final.pdf

Modlitební kampaň [online]. © 2015 [12-5-2015]. Dostupné na:
http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/24/53/

New generation of leadership appointed at the icej [online]. 27 May 2011 (All day) [cit. 1-5-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/news/press-statements/new-generation-leadership-appointed-icej>

Novinky [online]. [nedatováno] [cit. 11-5-2015]. Dostupné na:
<http://www.biblejerusalem.com/novinky/>

Ojedinělý projekt primární prevence pro české školy [online]. [nedatováno] [cit. 2-5-2015]. Dostupné na:
http://testedu.vrbawetzler.eu/img/static/Prilohy/Svtlo_pamti_2014_15.pdf

Operation Hope [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na:
<http://int.icej.org/aid/operation-hope>

O projektu [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:
<http://www.cemach.cz/o-projektu>

Our history [online]. © 1996-2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na:
<http://www.kkcj.org/about/our-history>

Our History & Heritage [online]. [nedatováno] [cit. 9-5-2015]. Dostupné na:
<http://eagleswings.to/aboutus/history>).

Our Vision & Values [online]. [nedatováno] [cit. 9-5-2015]. Dostupné na:
<http://eagleswings.to/aboutus/vision>).

Our 16 fundamental truths [online]. 01 Mar 2010 - 12:31 PM CST [cit. 1-5-2015].
Dostupné na:

http://ag.org/top/Beliefs/Statement_of_Fundamental_Truths/sft_full.cfm)

Palestinians Christians [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na:
<http://int.icej.org/media/palestinian-christians>

Pomoc dennímu centru Immanuel [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na:
http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/14/47/

Population Estimates [online]. [nedatováno] [cit. 13-6-2015] Dostupné na:
http://www1.cbs.gov.il/reader/shnaton/templ_shnaton_e.html?num_tab=st02_01&CYear=2010

Prázdninový letní kemp ICEJ pro mládež a mladé dospělé v Izraeli [online]. © 2015 [12-5-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/8/66/

Proč podporujeme Izrael [online]. © 2014 [cit.7-2-2015]. Dostupné na:
http://icej.cz/kdo_jsme/proc_podpora.php

Promoting Justice [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na:
<http://int.icej.org/promoting-justice>

Předběžný časový program Mistrovství (IBCJ 2016) [online]. [nedatováno] [cit. 11-6-2015]. Dostupné na: <http://www.biblejerusalem.com/misto-konani/>

Připojte se k pochodu po stopách hrdinů [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015].
Dostupné na:
http://testedu.vrbawetzler.eu/img/static/Prilohy/VWM_pochod_2015_info.pdf

Radek Hejret [online]. © 2015 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:
http://edu.vrbawetzler.eu/lang_cs/vw_lektori/6/

Relief work [online]. © 2015 [cit. 12-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/relief-work>

Rev Malcolm Hedding [online]. © 2015 [cit. 23-4-2015]. Dostupné na:
<http://int.icej.org/rev-malcolm-hedding>

SEDLÁČEK, Karel: *Den modliteb za pokoj Jeruzaléma 2015* [online]. © 2015 [9-5-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/8/11/

SEDLÁČEK, Karel: *Historie Mistrovství ve znalostech Bible* [online]. [nedatováno] [cit. 11-5-2015]. Dostupné na: <http://www.bibleprague.cz/o-nas/>

SEDLÁČEK, Karel: *Vznik a historie* [online]. © 2015 [cit. 11-5-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/8/12/

SEDLÁČEK, Karel: *Vznik Mistrovství ČR ve znalostech Bible a jeho propojení s Jeruzalémem* [online]. [nedatováno] [cit. 11-6-2015]. Dostupné na: <http://www.biblejerusalem.com/historie/>

SHARON, Jeremy: Chief rabbis criticized for call to ban Jerusalem Christian prayer service at Temple Mount. *The Jerusalem Post* [online]. 09/30/2014 18:50 [cit. 26-6-2015]. Dostupné na: <http://www.jpost.com/Israel-News/Chief-rabbis-criticized-for-call-to-ban-Jerusalem-Christian-prayer-service-at-Temple-Mount-376686>

Soutěž pro střední školy [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: http://edu.vrbawetzler.eu/img/static/Prilohy/CEMACH_2014_15.pdf

Stop a Nuclear Iran [online]. © 2015 [cit. 2-6-2015]. Dostupné na: <http://int.icej.org/stop-nuclear-iran>

Sukot [online]. © 2015 [cit. 18-2-2015]. Dostupné na: <http://icej.cz/sukot/>

Sukót – Svátek stánků [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na: http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/8/13/

Summer Tour Itinerary [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015]. Dostupné na: <http://www.arisegeneration.org/tours/summer-hands-on-tour/itinerary>

Svátek stánků v Izraeli [online]. © 2015 [12-6-2015]. Dostupné na: <http://test.icej.cz/clanek/38/>

ŠLOMO, Avinar: *Ojev nocri - ojev nicchi* [online]. 22. tamuz 5768 [25.července 2008] [cit. 29-6-2015]. Dostupné na:
http://www.havabooks.co.il/article_ID.asp?id=170

TAUB, Amiad: *Chagigot misjonarijot bevinjnej hauma basukot* [online]. 09/09/2007 [cit. 29-6-2015]. Dostupné na: <http://www.datili.co.il/index.php?id=7805>

Teologie [online]. © 2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na:
http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/2/45/

Tisková zpráva – kulturou proti antisemitismu 2015 [online]. [nedatováno] [cit. 28-4-2015]. Dostupné na: <http://www.vsichnijsmelidi.cz/pro-novinare.html>

Vision and core values [online]. © 1996-2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na:
<http://www.kkcj.org/about/vision-and-core-values>

Vize [online]. © 2015 [cit. 1-5-2015]. Dostupné na:
http://test.icej.cz/lang_cs/clanek/14/15/

Vzdělávací činnost ICEJ ČR [online]. © 2015 [cit. 2-5-2015]. Dostupné na:
http://edu.vrbawetzler.eu/lang_cs/clanek/16/

Vrba-Wetzler Memorial [online]. © 2015 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:
http://edu.vrbawetzler.eu/lang_cs/aktualita/26.html

Výtvarná disciplína [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:
<http://www.cemach.cz/vytvarna-soutez>

What Is the Day of Prayer for the Peace of Jerusalem? [online]. [nedatováno] [cit. 8-5-2015]. Dostupné na:
<http://www.daytopray.com/Learn/about>

Yad Vashem Christian Leadership Seminar [online]. © 2015 [cit. 1-6-2015].
Dostupné na: <http://int.icej.org/yad-vashem-christian-leadership-seminar>

Sekundární literatura

Bible, Český ekumenický překlad 10. vydání (8. přepracované)

LIPTZ, Paul. Sderot – Život v první linii. *Maskil*. 2009, č. 4

RADOVÁ, Markéta: Mladí Izraelci odpočívali pod Lysou horou. *Mladá fronta DNES. Severní Morava a Slezsko*. 16. 8. 2014,

RADOVÁ, Markéta: *Je tu krásně, ale vypustit z hlavy válku, to nejde...* *Mladá fronta DNES. Severní Morava a Slezsko*. 16. 8. 2014,

RADOVÁ, Markéta: *Výbuch slyší i v pádu stromu*. *Mladá fronta DNES. Severní Morava a Slezsko*. 16.8.2014,

RENDTORFF, Rolf: *Hebrejská Bible a dějiny: úvod do starozákonní literatury*. Překlad Jiří Hoblík. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-190-3

VRBA, Rudolf: *Utekl jsem z Osvětimi*. Překlad Iva Hrdličková, Tomáš Pěkný. Vyd. 1. Praha: Sefer, 1998. ISBN 80-85924-17-X

Elektronické zdroje

LINN, Ruth: *Rudolf Vrba* [online]. 13 April 2006 02.35 BST [cit. 8-5-2015].

Dostupné na:

<http://www.theguardian.com/news/2006/apr/13/guardianobituaries.secondworldwar>

KIFNER, John: Meir Kahane, 58, Israeli Militant and Founder of the Jewish Defense League. *The New York Times* [online]. November 6, 1990 [cit. 27-6-2015]. Dostupné na: <http://www.nytimes.com/1990/11/06/obituaries/meir-kahane-58-israeli-militant-and-founder-of-the-jewish-defense-league.html?pagewanted=1>)

Meir Kahane [online]. © 2008 [cit. 28-6-2015]. Dostupné na:
<https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/kahane.html>

Radek Hejret představuje projekt světlo paměti [online]. © 2015 [cit. 8-5-2015].
Dostupné na: <http://www.situcitelu.cz/?p=120>

RADOVÁ, Markéta: Místo raket hra. Mladí Izraelci v Beskydech zapomínali na válku. *iDNES.cz Ostrava a Moravskoslezský kraj* [online]. 16. srpna 2014 13:55 [cit. 10-6-2015]. Dostupné na: http://ostrava.idnes.cz/misto-raket-baseball-mladi-izraelci-se-v-beskydech-zapominali-na-valku-1ez-/ostrava-zpravy.aspx?c=A140816_054749_ostrava-zpravy_jog

Únik Vrbu a Wetzlera z Osvienčimu bude připomínat' memoriál. *SME.sk* [online]. 4. 4. 2014 21:09 [cit. 8-5-2015]. Dostupné na: <http://www.sme.sk/c/7159717/unik-vrbu-a-wetzlera-z-osviencimu-bude-pripominat-memorial.html>

Summary

After a thorough study of International Christian Embassy Jerusalem (ICEJ) as a representative of the Christian organisations actively supporting Israel and the Jewish nation, I came to the conclusion, that any activity in this field is a very sensitive matter. It can be easily perceived as just a guise for a missionary endeavour. As a result of it, high moral standard of the workers is to be demanded. They need to find the right balance between the call to spread the gospel and the respect for the different culture and religion, which would enable them to provide a selfless help and support. In this respect the Czech branch of ICEJ seems to be very successful.

Přílohy:

Příloha č. 1: Logo ICEJ

Příloha č. 2: Propagační materiál brněnské akce „Izrael a my“

ICEJ

MEZINÁRODNÍ
KŘESŤANSKÉ
VELVYSLÁNĚCTVÍ
JERUZALÉM

Vás zvou

na besedu se zástupcem velvyslance státu Izrael v ČR Shaharem Shelefem a
předsedou Zahraničního výboru PSP ČR Karlem Schwarzenbergem

na téma

Aktuální situace na Blízkém východě

v neděli 23. února 2014 v 16 hod. ve velkém sále zámku Žerotínů
ve Valašském Meziříčí.

Besedě bude předcházet vernisáž fotografií „Zmizelá židovská stopa“ fotografa
Libora Cabáka, v 15:30 hod. v Zámecké kavárně.

V rámci programu vystoupí vokální soubor Doc. Tomáše Novotného NOACH.

Beseda otevírá sérii programů o Izraeli nazvanou

חֲבֵרוּת – CHAVERUT – PŘÁTELSTVÍ

- **neděle 23. února 2014 v 15:30 hod.**, vernisáž výstavy v Zámecké kavárně: **Zmizelá židovská stopa** fotografa Libora Cabáka – výstava potrvá do 30. března.
- **neděle 23. února 2014 v 16 hod.**, velký sál zámku Žerotínů ve Valašském Meziříčí, zástupce velvyslance státu Izrael v ČR pan **Shahar Shelef** a předseda Zahraničního výboru PSP ČR **Karel Schwarzenberg**, beseda na téma **Aktuální situace na Blízkém východě**. Vystoupí vokální soubor Doc. Tomáše Novotného NOACH.
- **neděle 9. března 2014 v 16 hod.**, M-Klub (zámek Žerotínů), historička **Dr. Kateřina Čapková**, přednáška na téma **70. výročí vyvraždění rodinného tábora Auschwitz-Birkenau**. Hudební spolupráce Markéta Pímková (hoboj) a Elen Kimlerová (klavír).
- **pondělí 10. března 2014, v 10 hod.**, aula Gymnázia Františka Palackého Valašské Meziříčí, pamětník holocaustu **Luděk Eliáš** a lektorka ICEJ **Jana Hlávková**, přednáška na téma **Může se opakovat něco podobného jako holocaust?**
- **neděle 23. března 2014 v 16 hod.**, M-Klub (zámek Žerotínů), brněnský rabín **Šlomo Kučera**, přednáška na téma **Noachidská přikázání** (sedm přikázání, která podle židovské tradice předal Bůh Noemovi a jeho potomkům). Hudební spolupráce Milada Sedláková (zpěv) a Eva Koprivová (klavír, housle).

(Změna programu vyhrazena)

Příloha č. 3: Propagační materiál akce Chaverut ve Valašském Meziříčí

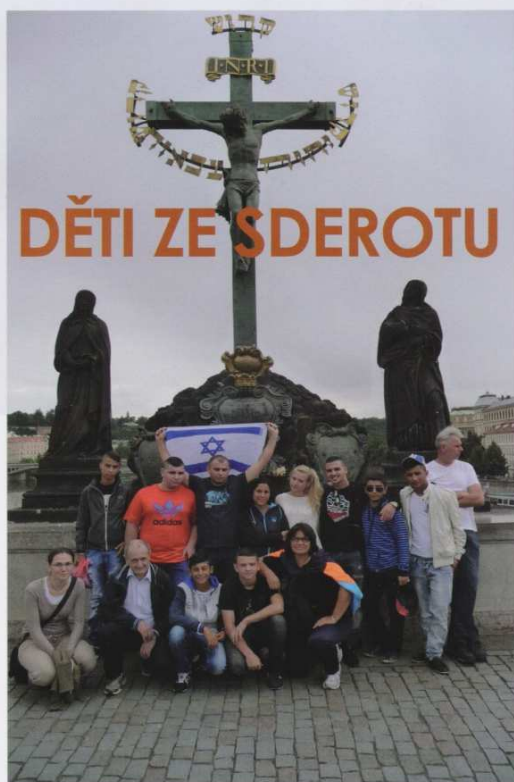
Příloha č. 4: Časopis české pobočky ICEJ Slovo z Jeruzaléma.

MÍSTO RAKET HRA

MLADÍ IZRAELCI U NÁS ZAPOMÍNALI NA VÁLKU

Byla to od počátku spontánní akce. „Babička“ Hallerová zareagovala na osobní dopis z Izraele, my jsme zveřejnili výzvu a spojili se s ICEJ AID v Jeruzalémě. Byli jsme zaplaveni nabídkami pomoci. Ve velmi krátké době se podařilo zorganizovat pobyt dvou skupin izraelských dětí v Česku. Všem zúčastněným i ochotným dárcům děkujeme!

Mojmír Kallus

Přijeli si oddychnout od bojů, které jinak patří k jejich všednímu životu. Mladí Izraelci žijící u Pásma Gazy strávili týden v beskydských Malenovicích na Frýdecko-Místecku. Nadchla je příroda i lidé. Instinkty jim ale nedovolily válku vypustit.

Odpal - a míček letěl na hřiště. Na první pohled všední obrázek. Skupina mladých lidí hrála na hřišti v areálu malenovického Hotelu KAM baseball. Přece jen ale byli v něčem odlišní. Izraelce žijící ve městě Sderot, jen pár set metrů od pásma Gazy, totiž nadchlo, co je v Česku úplně běžné. Třeba možnost zahrát si baseball či fotbal bez toho, aniž by zápas i několikrát přerušily sirény upozorňující na hrozící útok teroristů.

„Moc nás potěšilo, když jsme se dozvěděli, že můžeme do České republiky přijet. Velmi rychle jsme museli zorganizovat cestu. Ve čtyři hodiny jsme se dozvěděli o možnosti vyjet - a v osm už jsme měli v ruce kopie pasů. O den později jsme pak dostali instrukce, kam jedeme a jak bude zhruba vypadat program,“ vyprávěla Elena

3 / 2014

Akkermanová, která s kolegou Albertem Avadovem doprovodila desetičlennou skupinu mladých Izraelců jako vedoucí. Všichni jsou ze sderotského klubu mladých Keren Or. Jejich pobyt v reakci na zostřenou situaci v Izraeli uspořádalo Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém a Křesťanská akademie mladých.

Psychická úleva

V pondělí a úterý navštívili Prahu, jak ale podotkl Tomáš Novotný z Filozofické fakulty Ostravské univerzity, který skupinu v hlavním městě doprovázel, mezi přání mladých nepatřilo za každou cenu vidět Pražský hrad. „Důležité pro ně bylo, že se v České republice mohli volně pohybovat, aniž by co chvíli museli utíkat do krytu,“ vysvětlil Novotný. A jeho slova potvrdila i Elena Akkermanová: „Po ustavičném ostřelování a bombardování, které zažíváme v Izraeli, si tady můžeme odpočinout.“ Zároveň opakovaně děkovala českým organizátorům za to, že pobyt pro její svěřence umožnili.

Ani Beskydy ale nepřebily instinkty, které v nitru Izraelců vytvořila válka. Ve zvuku káceného stromu slyšeli pád bomby. Úvody hlášení o příjezdech vlaků na nádraží jim připomněly zvuk, který v Izraeli slyšávají při poplachu, kdy musí během pár sekund vběhnout do krytu. „Nedá se od toho úplně odstříhnout,“ zareagovala na otázku, jestli jí hory umožňují zapomenout na válku, patnáctiletá Mazal Chanukajevová.

Izrael nechce zabíjení civilistů, jen teroristů. Válka před lety změnila život její rodiny od základů. Když jí byly tři roky, jejího devětatřicetiletého otce zavraždili teroristé z hnutí Hamás.

„Tatínek byl jediný živitel rodiny. Vozil humanitární pomoc Palestincům do Gazy. Když šel jednou do práce, uslyšel hluk. Byli to teroristi. Měl u sebe zbraň, a tak zamířil na teroristu, který byl před ním. V té chvíli ho ale zastřelili další muži, kteří stáli za ním,“ popisovala kruté chvíle patnáctiletá dívka a Eleně Akkermanové se draly do očí slzy.

„Izrael chce, aby svět pochopil, že netouží po zabíjení civilistů. Útoky vede vůči teroristům a usiluje jen o klidný život v míru. Ta válka není čestná. Nejsou v ní žádná pravidla. Teroristi berou děti do náručí a dál střílejí do izraelských vojáků,“ uvedla Akkermanová.

Podobně mluvil i Tomáš Novotný. V nedávném zamyšlení, které zaznělo i na setkání za mír ve Svaté zemi v Ostravě, mimo jiné na podporu Izraelců uvedl: „Slyšeli jste někdy v dějinách válek o armádě, která by svého nepřítele předem upozorňovala, kam bude střílet a kde bude bombardovat? Že by nepříteli poskytovala pravidelné přestávky na zotavení?“

V sobotu se Izraelci opět vracejí domů. Znovu budou slyšet sirény a nálety. Tuší, že aktuálním humanitárním průměrným konflikt neskončí. Zároveň ale stále věří, že v budoucnu válka skončí.

Markéta Radová, idnes.cz. Foto: Tomáš Novotný

SLOVO Z JERUZALÉMA 23

